

BARN RÄTTSS DAGARNA

ABSTRACTS BOK

2019

ALLA SEMINARIER I SIN HELHET

I det här kompendiet kan du läsa och/eller skriva ut
alla seminarietexter i sin helhet

Contents

Föreläsningar	5
1a Rättigheter för alla oavsett funktionsförmåga.....	6
Hur vi arbetar med att stärka rättighetsperspektivet för barn och elever med funktionsnedsättning inom utbildningsområdet.....	6
12 - Ett barnrättsarbete som inkluderar alla barn, oavsett funktionsförmåga	6
1b Barn och trauma	8
10 - Child – Parent Psychotherapy (CPP). Presentation av en evidensbaserad traumafokuserad behandlingsmodell för barn i åldern 0 – 6 år.....	8
55 - Traumamedveten omsorg (TMO) inom Socialtjänsten och Familjehemsvården.....	9
1c Umgängesstöd och samtalsmodell för barn i separationer/vårdnadstvister	10
29 - Barn i umgängesstödet händer.	10
31 - Från Apati till hoppfullhet, Samtalsserien -Hela Barn, gör det möjligt.....	11
1d Att skapa nya insatser med och för barn inom socialtjänsten.....	12
36 - Att skapa nya insatser med och för barn och unga inom socialtjänsten.....	12
1e Barn och ungas delaktighet.....	13
56 - Ungas sociala inkludering i Sverige	13
43 - Hur barn kan vara delaktiga i utveckling av vård, stöd och skola	14
1f Våld i hederns namn - om vikten av att bestämma över sitt liv	15
11 - Det är mitt liv! Våld mot barn och unga som inte får bestämma över sina egna liv	15
17 - Mitt Liv Mina Val.....	16
2a När föräldrar har ett missbruk	17
44 - Hur blir det för barnen när någon i familjen dricker för mycket, använder narkotika eller missbrukar läkemedel?	17
49 - Rory – en metod som hjälper pedagoger att prata om missbruk i familjen.....	18
2b Barns och ungas röster om våld och övergrepp	19
6 - Barn utsatta för våld och övergrepp - alkoholbruk, skolgång och psykisk hälsa under tidiga tonår.....	19
27 - Vem skyddar mig från våld?.....	20
2c Socialstyrelsen - två kunskapsstöd	21
38 - Barn i familjehem-umgänge med föräldrar och andra närstående.....	21
50 - Socialstyrelsens kunskapsstöd "Att samtala med barn" - för socialtjänst, hälso- och sjukvård och tandvård	22
2d Föräldraskapsstöd och föräldrars syn på barnuppfostran.....	23

3 - Att tillgodose barns rätt i föräldraskapet.....	23
2e Pornografi och sexuella övergrepp mot barn	24
13 - Hur står sig Sverige internationellt i arbetet för att förebygga sexuella övergrepp mot barn? Presentation av ett jämförande index	24
20 - Pornografins påverkan på barns sexuella beteenden idag.....	25
21 - Sexualbrott på nätet – hur mår de barn som drabbats?	26
2f Ensamkommande - om tiden i Sverige och vid återvändande	27
45 - Mellan flykt och framtid - Barnkonventionen i praktiken	27
9 - Barns och ungas utsatthet i återvändandeprocessen med fokus på Afghanistan	28
3a Barnahus för barn utsatta för våld och övergrepp	29
7 - Barnets väg genom barnahus	29
25 - Utvärdering av barnahus	30
3c Utredning och samverkan för barnets bästa.....	31
37 - Att våga utreda utifrån barnets perspektiv; Hur man kan synliggöra barnet och barnets behov genom hela utredningen.....	31
39 - Barnets bästa gäller! - i Kronobergs län.....	32
3d Stärka barns röster och förebygga konflikt mellan föräldrar	33
28 - Att arbeta med barn och föräldrar i familjerättsliga konflikter	33
35 - Tillsammans - nytt reflektionsmaterial om förhållandet och föräldraskapet.....	34
3e Barn till föräldrar med kognitiva svårigheter.....	35
46 - Min mamma är konstig, jag vet det, men ingen pratar med mig om det.	35
30 - Det placerade barnets rätt till gott umgänge när föräldern har kognitiva svårigheter	36
3f Traumatisering hos barn – Väck den björn som sover!.....	37
24 - Traumatisering hos barn – Väck den björn som sover!	37
4a Tidiga insatser - under graviditet och den första tiden hemma	38
41 - De allra minsta barnens rättigheter.....	38
57 - Växa tryggt - föräldraskapsstöd i samverkan.....	39
4b Medling & samverkan för att minska konflikter mellan föräldrar	40
33 - Samverkansteam – för stöd till barn och föräldrar i samband med separation.....	40
32 - Medling som alternativ konfliktlösningsmetod i vårdnadstvister	41
4c Barnkonventionen som lag - hur blir det för barn i utsatta situationer?.....	42
8 - Barnkonventionen 2020: Är vi redo? - Barnets egenmakt för en god start i livet.....	42
1 - #Bris Innovationslabb	43

42 - Från teori till praktik - hur tar vi gemensamt ansvar för att tillgängliggöra barns rättigheter när barnkonventionen blir lag?.....	44
4d Att fråga om våld	45
22 - Strukturerade risk-/skyddsintervjuer som underlag för bedömning i barnavårdsutredningar rörande misstanke om våld mot barn.....	45
2 - Att ställa frågor om våld till barn och föräldrar inom BUP	46
16 - Menar ni att vi ska fråga alla? - om att rutinmässigt fråga barn om våld och övergrepp	47
4e Ensamkommande & nyanlända - hälsa och insatser	48
51 - Stöd till ensamkommande barn och unga – effekter, erfarenheter och upplevelser. Systematisk litteraturöversikt och etiska och samhällseliga aspekter från SBU	48
48 - Psykisk hälsa och psykiatrisk vård bland nyanlända barn.....	50
4f Samverkan och barns röster om socialtjänsten.....	51
15 - Islandsprojektet - ett samverkans- och samarbetsprojekt med fokus på barns rätt till ett liv utan våld	51
47 - Mina möten med socialtjänsten - Hjärnkollambassadörer berättar	52
5a Insatser när barn har utsatts för våld i hemmet	53
23 - Stöd och behandling när barn och föräldrar fortsätter att leva tillsammans trots misstankar om barnmisshandel	53
5b Att lyssna till barn - barnkonsultationer och strukturerad familjeterapi	54
40 - Barns röster om utsatthet.....	54
53 - TFCO- behandlingsfamilj, ett alternativ till institutionsvård.....	55
5c Människohandel och den nya sexualbrottslagstiftningen	56
4 - Av fri vilja – om den nya sexualbrottslagstiftningen.....	56
59 - "De flyttade på mig hela tiden" - socialtjänstens möte med barn utsatta för människohandel och exploatering.....	57
5d Barn på flykt och barn utan papper - utsatta för våld	58
18 - Papperslösa barn och ungas egna röster om våldsutsatthet: lika rätt till skydd i praktiken?	58
5 - Barn på flykt som utsatts för systematiskt våld — var går gränsen till tortyr?	59
5e Barn till frihetsberövade	60
34 - Separerad av muren.....	60
26 - Vad innebär barnets bästa för Kriminalvården när en närstående är förövare?	61
5f Inspektion, tillsyn och vårdmiljöns betydelse.....	62
58 - Vårdmiljön för barn under tvångsvård – en fråga om rättigheter och etik. Upplägg och resultat från forskningsprojekt om vårdmiljön på SiS ungdomshem	62

54 - Tillsynens erfarenheter inom barn och unga-området.....	63
Workshop.....	64
1g Workshop Barnrätt i praktiken	65
1h Workshop Etik och delaktighet för barn i utsatta situationer	66
63 - Etik och delaktighet i forskning om barn i utsatta situationer	66
2g Workshop Barn som placeras efter att ha upplevt våld i familjen	67
60 - Barn som placeras efter att ha upplevt våld i familjen- hur tillgodoses deras rättigheter och behov	67
2h Workshop Gemensam kraft mot den växande psykiska ohälsan	68
67 - Gemensam kraft mot den växande psykiska ohälsan.....	68
3g Workshop Föräldrars föräldraansvar kontra barnets bästa.....	69
66 - Föräldrars föräldraansvar kontra barnets bästa.....	69
3h Workshop Barnens rättigheter ingens ansvar - allas ansvar!	70
64 - Barnens rättigheter ingens ansvar- allas ansvar!.....	70
4g Workshop Att främja all barns förmåga att möta utmaningar och utvecklas	71
62 - Att främja all barns förmåga att möta utmaningar och utvecklas – en workshop om det pedagogiska materialet RESCUR Jag vill, jag kan, jag törs.	71
4h Workshop Unga röster i Soc	72
69 - Unga röster i soc, ett brukarråd för placerade ungdomar.....	72
5g Workshop Barnets bästa – vackra ord eller vasst verktyg?	73
65 - Barnets bästa – vackra ord eller vasst verktyg?.....	73
5h Workshop Hur skapar vi förutsättningar för barns rättigheter i socialtjänsten?	74
68 - Hur skapar vi förutsättningar för att skydda, respektera och säkerställa barns rättigheter i socialtjänstens arbete med barn och unga?.....	74
Föreläsarlista.....	75

Föreläsningar

1a Rättigheter för alla oavsett funktionsförmåga

Hur vi arbetar med att stärka rättighetsperspektivet för barn och elever med funktionsnedsättning inom utbildningsområdet

1. Våld

Jenny Nilsson¹

Tove Söderqvist Dunkers¹

¹ Specialpedagogiska skolmyndigheten

Sammanfattning: *Specialpedagogiska skolmyndigheten arbetar för att barn och elever med funktionsnedsättning ska få en utbildning utifrån sina rättigheter. SPSM har en plan för rättighetsarbetet, ett barnombud för specialskolans elever och en barnpanel för att ta del av barns och elevers synpunkter kring deras skolsituation. Rättighetsarbetet gäller såväl inom specialskolan som andra utbildningsverksamheter.*

Beskrivning: Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM vill lyfta hur vi arbetar med att stärka rättighetsperspektivet för barn och elever med funktionsnedsättning inom utbildningsområdet, särskilt med tanke på att risken för att befinna sig i utsatta situationer är större för våra målgrupper. Barnombudsmannen har kommit med slutsatsen att det krävs genomgripande förändringar om barnkonventionen ska förverkligas för barn med funktionsnedsättning. (Barnombudsmannen: Respekt, 2015)

Vår presentation lyfter vikten av att titta på samband och sammanhang i vårt förändringsarbete mot målbild 2022 där SPSM är en pådrivande rättighetsaktör och de rättigheter som barn, elever och vuxna med funktionsnedsättning har främjas, tillvaratas och tillämpas i utbildningsverksamheterna. Med målsättningen att vara en pådrivande rättighetsaktör resonerar SPSM kring hur principen om att barnets bästa ska komma i första rummet, när barn med funktionsnedsättning har intersektionella rättigheter. SPSM betonar vikten av delaktighet där SPSM presenterar arbetet med en Barnpanel som i två rapporter fokuserar på trygghet, studiero och studiemotivation, målet är att barns åsikter och erfarenheter tas tillvara. Rapporter från Barnpanelen ska vara en hjälp och ett underlag i skolornas arbete med aktiva åtgärder mot kränkande behandling och diskriminering där barn med funktionsnedsättning ska ha samma skydd mot kränkningar i skolan som andra barn.

Myndigheten har ett barnombud för specialskolans elever och barnombudets inriktning av arbetet presenteras. Barnombudet arbetar med att barn med funktionsnedsättning blir sin egen rättighetsbärare och att barn är medvetna om sina rättigheter som barn, rättigheter kring sin funktionsnedsättning, sitt språk, sina hjälpmedel och sin könstillhörighet. Som Barnombudsmannen har betonat, det handlar om rätten till en egen identitet där barn med funktionsnedsättnings rätt till att få information och kunna få stöd när grundläggande rättigheter kränks. Barnombudets fokus ligger också på att barn och unga inom SPSM gör sina röster hörda och får inflytande när det gäller frågor och beslutsfattande som rör dem. För att få genom sina röster lyfter barnombudet upp vikten av ett aktivt elevdemokratiarbete och nätverk med ungdomsorganisationer ledda av unga med funktionsnedsättning.

12 - Ett barnrättsarbete som inkluderar alla barn, oavsett funktionsförmåga

1. Våld

Maria Melin¹

¹ Myndigheten för delaktighet

Sammanfattning: MFD arbetar med att utveckla ett praktiskt barnrättsarbete som kan visa hur arbetet med barns rättigheter kan inkludera alla barn, oavsett funktionsförmåga. Genom eget internt arbete, utveckling av stödmaterial och samskapande med barn vill myndigheten inspirera och stödja andra i arbetet med full tillgänglighet och i utformning och implementering av deras barnrättsarbete.

Beskrivning: Alla barn ska tillförsäkras alla rättigheter. Studier visar att barn med funktionsnedsättning som grupp inom många områden uppvisar sämre levnadsvillkor jämfört med barn utan funktionsnedsättning. Undersökningar visar att de i jämförelse med andra barn skattar sin hälsa som sämre, trivs sämre med livet, är mer utsatta för mobbning och deltar i lägre utsträckning i fritidsaktiviteter.

MFD vill därför skapa ett barnrättsarbete som inkluderar alla barn, oavsett funktionsförmåga. MFD har bedömt att detta går att göra genom att i arbete med barnrätt, också inkludera FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, CRPD tar ett tvärsektorielt grepp på funktionshinderperspektivet. MFD:s bedömning är att CRPD:s krav på full tillgänglighet och delaktighet kan bidra till en bättre och bredare tillämpning av barnkonventionen och av andra konventioner.

MFD arbetar därför nu med ett utvecklingsarbete för att ta fram stödmaterial utifrån ett fortsatt arbete med att identifiera vad full tillgänglighet innebär i ett praktiskt barnrättsarbete och kring barnrättsperspektivet i individuella stöd. Förhoppningen är att allt MFD:s utvecklingsarbete ska inspirera och stödja andra aktörer i arbetet med full tillgänglighet och i utformning och implementering av deras barnrättsarbete.

En del i detta arbete är två animerade filmer, med målgrupp 7-12 år, som MFD ska färdigställa under 2018. En för att göra myndigheten känd hos barn, och en som syftar till att komplettera och stärka det arbete som Barnombudsmannen gör idag kring barnkonventionen. Den filmen handlar om barns rättigheter och om CRPD. MFD vill med detta bidra till en ökad förståelse för alla barns mänskliga rättigheter.

MFD arbetar här på ett samskapande sätt tillsammans med en grupp barn. Gruppen har så bred representativitet som möjligt vad gäller exempelvis kön och funktionsförmåga, i gruppen 7-12 år. MFD dokumenterar processen för det samskapande arbetet, för att utifrån detta kunna utveckla stödmaterial kring hur man kan arbeta samskapande tillsammans med barn, för att ge barn reellt inflytande över frågor som berör dem.

På Barnrättsdagarna 2019 vill MFD presentera både det färdiga resultatet av de stödmaterial som visar ett barnrättsarbete som inkluderar alla barn, oavsett funktionsförmåga samt de filmer och den samskapande process som myndigheten haft.

1b Barn och trauma

10 - Child – Parent Psychotherapy (CPP). Presentation av en evidensbaserad traumafokuserad behandlingsmodell för barn i åldern 0 – 6 år.

1. Våld

Susanna Billström¹

Anna Norlén¹

¹ Ericastiftelsen

Sammanfattning: Presentation i föreläsningsform gällande behandlingsmodellen CPP, lämpad för verksamheter inom hälso- och sjukvård eller liknande behandlingsverksamheter. Det är numera väl känt att utsatthet för svåra belastningar tidigt i barndomen är förknippat med risk att utveckla psykisk och fysisk ohälsa såväl på kort som lång sikt. Trots att barn i förskoleåldern både är mer utsatta och mer sårbara för våld i nära relation saknas i princip specialiserade stöd- och behandlingsmodeller för de yngsta offren för traumatiska påfrestningar. Denna grupps behov av och rätt till stöd, behandling och rehabilitering är således inte tillfredsställande tillgodosedda.

Beskrivning: CPP är en behandlingsmodell för traumatiserade barn i åldern 0 – 6 år med gott empiriskt stöd från forskning i USA. Den är utvecklad för barn som utsatts för våld i nära relation och även lämplig som insats efter andra traumatiska händelser. I en genomförbarhetsstudie i Sverige har CPP visat sig fungera väl i svensk kontext. CPP implementeras nu med stöd av Socialstyrelsen i ett samarbete mellan Ericastiftelsen i Stockholm och Karlstad universitet. Ett forskningsprojekt pågår för att studera effekterna av modellen. Behandling med CPP erbjuds barn efter olika former av utsatthet för våld, t ex fysisk och psykisk barnmisshandel, bevittnat våld och sexuella övergrepp. Samtidigt förekommande vårdnadstvister är inte ovanligt under behandling. CPP vilar bl a på kunskaper om utvecklingspsykologi, traumateori och anknytning. Små barns rätt och sätt att uttrycka sig på sina villkor en central utgångspunkt. Genom att exempelvis se barns beteende och lek som vägar för kommunikation synliggörs de små barnens erfarenheter och röster. I behandlingen är lek samt kommunikation med stöd av bilder och rörelse centrala verktyg för att främja barns uttryckssätt och stödja omsorgspersoners förmåga att förstå och möta barns behov på ett utvecklingsbefrämjande sätt. Presentationen ger en översiktlig bild av grunderna i CPP och genom illustrationer och exempel visas hur behandling av små barn som upplevt olika former av våld konkret kan gå till genom att använda kommunikationsstöd av olika slag.

55 - Traumamedveten omsorg (TMO) inom Socialtjänsten och Familjehemsvården.

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Theresia Forsberg¹

Lovisa Bonerfält¹, **Rädda Barnen Red**¹

¹ Rädda Barnen

Sammanfattning: Rädda Barnen utbildar sedan 2015 i Traumamedveten omsorg (TMO), ett forskningsbaserat förhållningssätt som ger kunskap och färdigheter för viktiga vuxna som i sin vardag möter barn och unga som bär på erfarenheter av svåra och potentiellt traumatiserande händelser. Rädda Barnens arbete med Traumamedveten omsorg utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter och genomsyras av konventionens fyra grundprinciper. Principen om barnets bästa (artikel 3) och rätten till inflytande och att få komma till tals (artikel 12) är särskilt genomgående. Förutom grundprinciperna och att alla barn har rätt till bästa möjliga hälsa (artikel 24) är även artikel 31, gällande barns rätt till lek, vila och fritid särskilt viktig inom Traumamedveten omsorg.

Genom att utbilda viktiga vuxna i TMO, runt om i hela Sverige, bidrar Rädda Barnen till att de mest utsatta barnen får stärkta rättigheter!

Beskrivning: Traumamedveten omsorg (TMO) inom Socialtjänsten och Familjehemsvården.

Rädda Barnen utbildar viktiga vuxna i det forskningsbaserade förhållningssättet Traumamedveten omsorg (TMO). Målet med utbildningarna är att främja den psykiska hälsan hos utsatta barn och unga. Rädda Barnens arbete med TMO grundar sig i FN:s barnkonvention. Den säger bland annat att alla barn har rätt till bästa möjliga hälsa (artikel 24) och att alla barn som varit med om övergrepp eller utnyttjande ska ha möjlighet att återhämta sig i en trygg och barnvänlig miljö (artikel 39). Professionella inom socialtjänsten och familjehemsvården möter dagligen våra mest utsatta barn och unga.

Svåra påfrestningar och traumatiska upplevelser under barndomen kan medföra allvarliga konsekvenser för barn och ungas hälsa och utveckling. Aktuell forskning visar att de barn som är särskilt drabbade är de som över tid och vid upprepade tillfällen utsatts för försummelse, fysiska, känslomässiga och sexuella övergrepp. Traumamedveten omsorg visar att dem vi benämner som viktiga vuxna, kan göra en stor skillnad för barns och ungas återhämtning och läkning. Traumamedveten omsorg utgår från vikten av att se bakom ett barns beteende och fokusera på barnets behov, oavsett på vilket sätt barnet förmedlar behovet. Som en del av vår föreläsning om TMO vill Rädda Barnen visa på hur viktiga vuxna kan skapa en miljö för utsatta barn och unga som präglas av upplevd trygghet, goda relationer och stöd i att främja goda copingstrategier bidrar till barns och ungas läkning och återhämtning.

1c Umgängesstöd och samtalsmodell för barn i separationer/vårdnadstvister

29 - Barn i umgängesstödet händer.

2. Separationer och vårdnadstvister

Anna Skagerström¹

Sarah Nättsjö¹

¹ Norrköpings umgängesstöd

Sammanfattning: Tingsrätterna i Sverige dömer till umgängen mellan barn och föräldrar där artiklarna 3, 12 och 19 inte beaktas. I Norrköpings umgängesstöd, som är en egen verksamhet med sex anställda, ser vi varje vecka hur Barnkonventionen inte efterlevs och vi bevittnar bla hur artikel 19 blir högst aktuell då vi upplever faktiskt psykiskt våld under umgängesinsatsen beroende av att man inte följt artikel 12, barnets rätt att uttrycka sin mening i alla frågor. Under det senaste halvåret har problematiken i våra familjer ökat markant och därmed även arbetsmiljön för våra medarbetare i form av högriskumgängen. Efter genomlysning av vår egen verksamhet samt rundringning till 15 andra kommuner i landet ser vi en gemensam bild av hur insatsen umgängesstöd har förändrats på kort tid och att det är ett fåtal kommuner som erbjuder kvalificerat stöd med inriktning mot umgängesstöd och med de specifika kunskaper och resurser som vi ser krävs för att säkerställa artikel 3, att barns bästa kommer i första rummet. Kommunerna är ålagda att utföra umgängesstöd utan nationella riktlinjer vilket ger ojämn kvalite och ingen säkerställning av att Barnkonventionen följs.

Beskrivning: Norrköpings Umgängesstöd arbetar med ett tätt och utvecklat samarbete med familjerätts- och barnhandläggare för att säkerställa ett tryggt umgänge så långt det är möjligt. "Tryggt umgänge för barnet" och "för barns bästa" är ledorden. Det går inte alltid att följa och utveckling har det senaste halvåret skett genom att på olika sätt uppmärksamma ansvariga handläggare och domare, bla genom anmälningar till Socialtjänsten och genom det som vi nu kallar för "information" till Tingsrätten i mål där dom redan finns. En förändring har skett där vi nu, tack vare både anmälningar och information, upplever ett intresse av ökad dialog om att hitta det som blir till och för barns bästa. Målet är bla att i större utsträckning använda oss av tex Shiers delaktighetstrappa som vi översatt till våra barns verklighet och att jobba med ett förslag om nationella riktlinjer vid umgängesstöd.

Vi kommer även att fortsätta vår genomlysning av hur övriga landet arbetar med umgängesstöd så långt det är möjligt. I våra kontakter med andra umgängesstödjare, familjerätter och i viss mån tingsrätter runtom i landet har vi det senaste året upplevt ett större intresse av att dela den kunskap och erfarenhet vi mfl samlat då frustrationen över situationen och dessa barns utsatthet i dubbel bemärkelse, är stor. Vi vill skapa forum för målgruppen lika självklar som för "våld i nära relation"

31 - Från Apati till hoppfullhet, Samtalsserien -Hela Barn, gör det möjligt.

2. Separationer och vårdnadstvister

Sandra McGinn¹

Maria Sköld², **Denice Svensson**²

¹ Botkyrka Socialförvaltning

² Stockholm stad socialförvaltning

Sammanfattning: Hela barn är en samtalsmodell som syftar till att förbättra föräldrakommunikationen. Metodens uppbyggnad gör det möjligt för samtalsledarna att jobba med föräldrarna tillsammans i rummet trots hög konfliktnivå. Insatsen är i socialtjänstens sammanhang inte särskilt resurskrävande, sammanlagt fem samtal.

Beskrivning: Då vi uppmärksammade temat för Barnrättsdagarna 2019 slogs vi av att den samtalsserie vi har utarbetat och valt att kalla "Hela barn" förtjänar sin plats under de mycket angelägna dagarna i Örebro. Med "Hela barn" har vi inom socialtjänstens ramar tagit oss an den utsatta och många gånger av socialtjänsten övergivna gruppen barn som växer upp i långvariga konflikter mellan sina föräldrar. Barnkonventionen har hela tiden funnits som en ledstjärna i utvecklingen och vi kommer under seminariet illustrera hur vi i enlighet med barnkonventionen uppmärksammar och förhindrar barn från att bli fortsatt utsatta för psykiskt våld.

I arbetet använder vi oss av olika typer av sorterande verktyg, utbildande moment och mentaliserande övningar. Föräldrarna får hjälp att utforska vad de själva behöver och kan förändra oavsett vad den andra föräldern gör. De får hjälp att se och acceptera det man inte kan förändra och vi försöker få dem medvetna om hur konflikten upplevs av barnet. När föräldrarna har barnets känsla i magen ökar motivationen till att förändra sin kommunikation. Då hjälps vi åt i rummet och övar och prövar tillsammans. Samtalsledarna ansvarar för att tonen i rummet är trygg och respektfull.

Vi har provat modellen Hela barn i liten skala, ca 35 föräldrapar i tre olika områden, ofta med goda resultat. Resultaten har främst skattats med mätinstrumentet ORS-SRS och följts upp inom ramen för socialtjänstens uppföljning av insats. Under våren 2019 kommer personal från Stockholms stad och Botkyrka att erbjudas en pilotutbildning i modellen.

Inom socialtjänsten är vi överens om att barn far lika illa av psykisk misshandel som av fysisk misshandel. Vi är också överens om att barn som lever i svåra vårdnadskonflikter utsätts för psykisk misshandel. Så varför agerar vi inte? Med avstamp både i barnkonventionen artikel 3 och artikel 19, har vi all möjlighet att ställa krav på föräldrar. Att vi ändå inte gör det tänker vi kan bero på bristen på insatser. Detta leder till att barnen ofta blir lämnade i sin svåra situation. Arbetet med Hela barn har skapat hopp hos oss socialarbetare. Kan vi göra skillnad så vill vi också göra det. Det är framför allt denna hoppfullhet vi vill dela med oss av på Barnrättsdagarna.

1d Att skapa nya insatser med och för barn inom socialtjänsten

36 - Att skapa nya insatser med och för barn och unga inom socialtjänsten

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Representant från¹

Representant från²

¹ Barnrättsorganisationen Maskrosbarn

² Umeå kommun

Sammanfattning: Maskrosbarn presenterar ett utvecklingsarbete tillsammans med Umeå kommun där vi vidareutvecklat ungdomars förslag på nya och anpassade insatser. Tillsammans har vi tagit fram en helt ny insats efter ungdomars behov, med hög grad av flexibilitet och medbestämmande. Kom och bli inspirerade i era utvecklingsarbeten!

Beskrivning: Utbudet av insatser som socialtjänsten har att erbjuda barn och ungdomar idag är begränsat, vilket leder till att unga anpassas till insatserna istället för tvärtom och de riskerar att inte få det stöd de har rätt till.

Om vi verkligen ska kunna prata om att vi jobbar utifrån barns bästa, måste vi involvera dem i frågor som rör dem själva. Unga är experter på sina liv och sina behov och om vi ska utveckla stöd som de ska ta del av så behöver de vara med i den utvecklingen.

Maskrosbarn har sedan 2017 drivit projektet Mellanrummet, finansierat av World Childhood Foundation som startades utifrån insikten att det saknas insatser för ungdomar som inte behöver bli placerade på heltid, men som behöver stöd och periodvis komma ifrån sitt hem. Men även att det överlag saknas insatser utformade efter ungas behov med hög grad av medbestämmande och delaktighet.

Under projektets första år utvecklade vi, tillsammans med unga och professionella, förslag på nya stödinsatser. Under 2018 har vi upprättat ett samarbete med Umeå kommun där vi tillsammans med dem och unga fortsätter att utveckla och utforma ett av förslagen på insatser. Målet med insatserna är att de ska fylla ungdomars behov av andrum, av att få stöd för sin egen skull och av att få komma bort hemifrån en stund. Gemensamt för samtliga insatser är att de är unika i sitt slag då de är utformade helt utifrån ungdomars egna behov och önskningsar och att de har en hög grad av flexibilitet och medbestämmande.

Maskrosbarn bjuder in till ett inspirerande seminarium där vi kommer att prata om hur socialtjänsten kan arbeta nyskapande kring insatser, utifrån barns bästa och deras rätt att komma till tals i frågor som rör dem. Vi presenterar vårt arbete med Umeå kommun. Syftet är att visa på och inspirera till hur offentlig och ideell sektor kan samarbeta och framförallt hur det går att tänka annorlunda kring stöd och insatser. Under seminariet kommer socialsekreterare från Umeå kommun som arbetar i projektet att redogöra för sina erfarenheter med arbetet. Kom och bli inspirerade i era utvecklingsarbeten!

1e Barn och ungas delaktighet

56 - Ungas sociala inkludering i Sverige

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Jeff Jonsson¹

Ylva Saarinen^{1, 2}, Linus Wellander¹

¹ Nabo - ungas sociala inkludering i Norden

² Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF)

Sammanfattning: Hur unga beskriver sina möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället står i centrum för detta seminarium. Under 2018 har MUCF och ordförandeskapsprojektet Nabo utifrån ett ungdomsperspektiv undersökt hur unga själva tycker, känner och tänker kring social inkludering i Sverige. Resultaten utgår ifrån 12 fokusgruppsintervjuer med unga i sex olika orter i landet och från MUCFs nationella ungdomsenkät från 2018. Unga från olika platser i landet har bidragit med sina perspektiv och erfarenheter, vi samtalat med ett tvärsnitt av ungas från utsatta och icke-utsatta områden i städer, medelstora städer, bruksorter på landsbygden och i orter som ligger i gles landsbygd. Bland teman som unga lyfter hittar vi bland annat tillit till offentliga organisationer, bemötande och upplevelser i kontakten med det offentliga, tillgången till samhällsservice. Men också huruvida det känner sig hemma i orten och i landet där de bor.

Beskrivning: Nabo - ungas sociala inkludering i Norden, är ett av fyra prioriteringsbudgetprojekt under det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2018. Projektet löper över perioden 2018–2020 och drivs av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF). Nabo kommer att ta fram kunskap om unga genom att låta barn och unga få komma till tals i frågor som rör deras liv, de ska få vara med, tycka till och komma med åsikter kring saker som påverkar deras vardag. Men de ska också beredas möjlighet att och påverka politiska beslut i enlighet med barnkonventionens artikel 6, 12 och 13. Nabo genomför i samarbete med forskare delstudier i alla nordiska länder och de autonoma regionerna för att få en heltäckande bild av hur barn och unga själva tycker, känner och tänker kring social inkludering i Norden. Under detta seminarium presenteras resultaten från den svenska delstudien. Ungdomarna som deltagit i fokusgrupperna var mellan 16-23 år. De är alltså precis i gränslandet mellan att vara barn och vuxen i juridisk mening och det som unga beskriver knyter ofta an till de små skillnader som 18-årsgränsen gör i deras liv men vilka enorma konsekvenser det kan ha ur ett samhällsperspektiv och möjligheterna att ta del av samhällsservice. Arbetet knyter an till den tvärspektoriella nordiska strategin "att Norden ska vara den bästa platsen i världen för barn och unga att växa upp på."

Barnkonventionens artiklar: 2, 3, 6, 12, 13,

43 - Hur barn kan vara delaktiga i utveckling av vård, stöd och skola

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Author: Karin Engberg ¹

Co-authors: Ungdomar 16-21 år som är aktiva i projektet . ²

Presenter: Karin Engberg ¹

¹ Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa, NSPH

² Växa och må bra

Sammanfattning Projektet Växa och må bra håller en föreläsning där vi ger exempel på hur barn och unga kan bli delaktiga i utveckling av vård, stöd och skola. Växa och må bra är ett Arvsfondsprojekt som drivs av Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH).

Preliminärt upplägg för seminariet:

En eller flera ungdomar i åldrarna 16-19 år leder seminariet.

Ungdomar presenterar Växa och må bra:s utbildningsprogram. Hur kan man göra om man vill börja utveckla sin verksamhet tillsammans med ungdomar? En ungdom 16-21 år som deltar i ett av Växa och må bra:s utvecklingsteam berättar om metoderna och vilket område deras utvecklingsteam arbetar med (Gymnasieskola/Ungdomsmottagning).

Ungdomar presenterar av Växa och må bra:s kurs i inflytande. Hur gör man om man är en verksamhet som vill få kontakt med ungdomar för att börja diskutera frågor om delaktighet och inflytande? Varför inte börja med en kurs i inflytande? En ungdom 16-19 år berättar om Växa och må bra:s kurs i inflytande. Det kan vara det allra första steget för en verksamhet som vill skapa ett utvecklingsteam eller inflytanderåd där unga är aktiva och medskapande.

Projektledaren Karin Engberg finns med under seminariet och svarar *på frågor från ungdomarna och publiken om kursen i inflytande och om utbildningsprogrammet.*

Beskrivning: Vi ger exempel på hur elever i gymnasieskolan eller unga patienter på en mottagning kan vara delaktiga när man utvecklar verksamheter, så att verksamheten skapar värde för dem den finns till för. Det kan till exempel handla om att barn ska få komma till tals i socialtjänstens utredningar, att minska skolfrånvaro så att eleverna får godkända betyg eller att öka tillgängligheten för unga patienter på BUP eller på en ungdomsmottagning.

Frågeställning som vi belyser:

Socialtjänst, skola, psykiatri behöver lyssna noga efter barns behov och anpassa sina verksamheter. Därför testar och utvecklar Växa och må bra-projektet metoder och verktyg för att göra barn och unga till aktiva medskapande aktörer som mycket väl kan delta i utveckling av verksamheter för barn och unga.

Målgrupp: Vårt seminarium vänder sig till personal och beslutsfattare på nationell-, lokal- och regional nivå inom bland annat socialtjänst, polis och rättsväsendet i övrigt, politiken, förskola och skola, kultur och fritid, hälso- och sjukvård, myndigheter och idéburen sektor.

Seminariets kopplingar till barnkonventionen: Artikel 2, Artikel 3. Artikel 6, Artikel 12–15, Artikel 23 , Artikel 24

Karin Engberg, projektledare Växa och må bra i samarbete med ungdomar och personal från en ungdomsmottagning och en gymnasieskola.

1f Våld i hederns namn - om vikten av att bestämma över sitt liv

11 - Det är mitt liv! Våld mot barn och unga som inte får bestämma över sina egna liv

1. Våld

Åsa Landberg¹

Carolina Jernbro^{1, 2}

¹ Stiftelsen Allmänna Barnhuset

² Karlstads Universitet

Sammanfattning: I samarbete med länsstyrelsen Östergötland har Stiftelsen Allmänna Barnhuset tagit fram ett populärvetenskapligt material om våld mot barn och unga som inte själva får bestämma över sina liv. Att inte få bestämma över sitt eget liv var starkt kopplat till olika former av barnmisshandel, oavsett i vilket land föräldrarna är födda.

Beskrivning: Varje barn har rätt att växa upp utan våld, och målet är att allt våld mot barn ska upphöra. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har på uppdrag av regeringen låtit forskarna Carolina Jernbro och Staffan Janson genomföra en kartläggning av våld mot barn i Sverige.

Studien är en nationellt representativ elevenkätundersökning genomförd i årskurs 9 i grundskolan och årskurs 2 på gymnasiet under senhösten 2016. Sammanlagt 4 741 elever har svarat på frågor om utsatthet för olika former av våld under hela uppväxten.

Eleverna har fått frågor om hur mycket de får bestämma över i sina egna liv.

En stor majoritet av alla elever får själva bestämma över sina liv, men elever vilkas föräldrar är födda utanför Norden har mer sällan haft möjlighet att göra det. Det handlar om utseende, kläder, kompisar, fritidsaktiviteter, utbildning, religion/livsåskådning, politisk eller ideologisk uppfattning och om vem de ska gifta sig eller leva med. Att inte få bestämma över sitt eget liv var starkt kopplat till olika former av barnmisshandel, oavsett i vilket land föräldrarna är födda. Av elever som upplevde att de inte får bestämma vem de ska gifta sig eller bo tillsammans med hade 88 procent varit utsatta för någon form av barnmisshandel, jämfört med 42 procent bland dem som själva får välja framtida partner.

De elever som inte får välja sin partner mår mycket sämre än andra barn. Det är vanligt med självskadebeteende och självmordstankar och var femte har mått så dåligt att hen försökt ta sitt eget liv.

I samarbete med länsstyrelsen Östergötland har Carolina Jernbro och Åsa Landberg tagit fram ett populärvetenskapligt material som fördjupar kunskapen om våld mot barn och unga som inte själva får bestämma över sina liv.

FN:s barnrättskommitté har tillsammans med FN:s kvinnokommitté gett ut en Allmän kommentar som handlar om avskaffande av skadliga sedvänjor. Exempel på skadliga sedvänjor är kvinnlig könsstympning, barnäktenskap och tvångsäktenskap, polygami samt hedersrelaterat våld.

Kommittéerna ser relevant datainsamling och statistik som avgörande för att säkerställa en effektiv politik, utveckla lämpliga strategier och bestämma åtgärder som kan få de skadliga sedvänjorna att upphöra. Den forskning vi presenterar är ett exempel på sådan statistik.

17 - Mitt Liv Mina Val

1. Våld

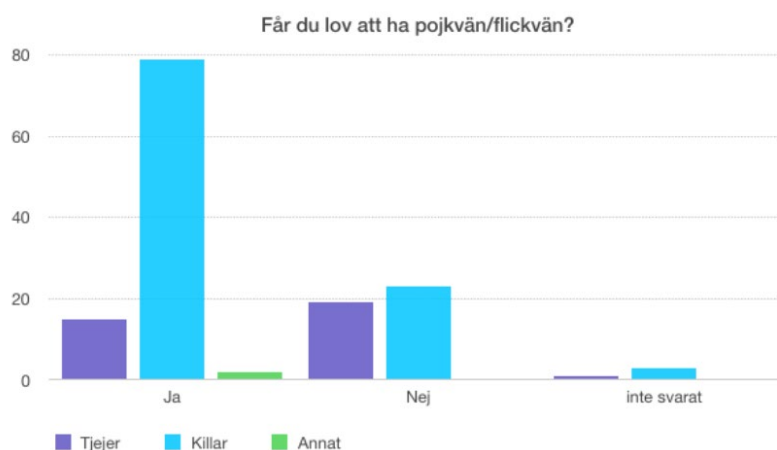
Susanna Udvardi¹

Angelica Bäckström¹

¹ Freezonen, Brottsoffer och Kvinno/Tjejjouren sydöstra Skåne

Sammanfattning: Under 2017/18 genomförde vår jour Freezonen, som är en kombinerad kvinnojour, tjejjour och brottsofferjour i Sydöstra Skåne projektet Mitt Liv Mina Val med målet att få en uppfattning om hedersproblematiken i sydöstra Skåne samt höja kompetensen hos yrkesverksamma som kommer i kontakt med ungdomar som kan vara i riskgruppen. En annan mål var att upplysa unga människor om sina rättigheter och motverka hedersvåld. Inom ramen av projektet träffade vi varje klass vid fem tillfälle under tre månaders period. Vi träffade över 250 ungdomar i åldrarna 16-22 i tre gymnasier. Vi berättade om vilka rättigheter barn har enligt bland annat barnkonventionen och hur föräldrar ska förhålla sig till dessa. Via projektet har vi sett hur barn som växer upp med föräldrar som har skadliga traditioner med sig från sitt hemland, hindras i sin utveckling, att få det liv dem själva vill ha. Ungdomarna tillåts inte vara med på alla skolaktiviteter och dem får inte välja kompisar, får inte ha flickvän, pojkvän, det är bara några av begränsningarna vi har satt. Dessa skadliga traditioner är i direkt strid med barnkonventionens artikel 16 (rätten till privatliv) och artikel 24 (sedvänjor skadliga för barns hälsa). Det är viktigt att informera om detta och värna barnens rätt och slå larm. I samband med projektet genomfördes en enkätundersökning som visade att över en tredjedel av alla elever, flickor som pojkar, som själva är födda utomlands eller som har två utlandsfödda föräldrar lever under hedersrelaterade familjenormer och är utsatta för begränsningar. Den bilden bekräftas också av docent Astrid Schlytter vid Stockholms universitet som är en av Sveriges främsta experter på hedersproblematik. Genom projektet etablerade vår jour en samverkansgrupp med socialen, ungdomsmottagningen, polisen, integrationsavdelningen. Projektet bidrog till kunskapslyft för projektdeltagare och för de utsatta ungdomarna som fick verktyg för att kunna stå upp för sina rättigheter. Projektet har resulterat i ökning i antal ärenden gällande hedersutsatta till vår jour och till socialen runt om i sydöstra Skåne. Det fanns utsatta ungdomar som behövde omgående hjälp och det visade sig också att några av ungdomarna tog vara på den kunskap och den hjälp som projektet förmedlade.

Beskrivning: 240 000 personer lever under hedersförtryck i Sverige, främst barn och ungdomar enligt docent Astrid Schlytter. Malmö Stads enkätundersökning från 2018 november, uppskattar forskarna att 20 procent av alla niondeklassare i Malmö lever med begränsningar. Vår projekt, Mitt Liv Mina Val visar att 30 procent av ungdomarna är hedersutsatta. Vad gör vi?

2a När föräldrar har ett missbruk

44 - Hur blir det för barnen när någon i familjen dricker för mycket, använder narkotika eller missbrukar läkemedel?

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Kajsa Sjöblom Zivkovic¹

Jenny Håkansson¹, Caroline Karlsson¹, Charlotte Bäck¹

¹ SPUTNIK, Förebyggande enheten, Socialförvaltningen Örebro

Sammanfattning: Målgrupp: Anhöriga, barn 0-20 år och deras föräldrar, till någon som dricker för mycket, använder narkotika eller missbrukar läkemedel.

Beskrivning: I vår föreläsning vill vi belysa barnets perspektiv. Hur det blir för barn att växa upp i en familj där någon missbrukar. Vår erfarenhet är att mycket fokus vilar på den som har ett missbruk och att de som står bredvid glöms bort. Vi vill göra deras röster hörda. Det gör vi genom att berätta om deras erfarenheter och upplevelser. Vi berättar också om vad som händer i ett familjesystem när någon utvecklar ett beroende samt vilka symtom det ger hos de anhöriga och då främst barnen. Barn som växer upp i familjer med missbruk tvingas stå tillbaka, deras behov blir inte tillgodosedda, de blir försummade och tvingas till ett liv med oförutsägbarhet och otrygghet (artikel 6). Att växa upp med missbruk i familjen innebär ofta en svår och påfrestande situation för barn och unga samt också en ökad risk för en rad olika problem i framtiden (Föräldraskap och missbruk, socialstyrelsen 2012)

De flesta barn och ungdomar som vi möter har bevittnat eller själva varit utsatta för våld i hemmet. Det handlar om såväl fysiskt som psykiskt och sexuellt våld. Många lever också i familjer med psykisk ohälsa. Detta blir en del av den familjehemlighet som barnen redan bär på utifrån missbruket. För dessa barn blir inte hemmet en plats för den vila, rekreation och lek som barn behöver (artikel 31).

När barn kommer till Sputnik är tanken att de ska bli avlastade det ansvar, den oro och den skam de bär på. Detta genom att vi tillför dem och deras föräldrar kunskap om beroende, medberoende samt barnens rättigheter. På Sputnik kan barnet prata enskilt, tillsammans med förälder och/eller i grupp tillsammans med andra barn/ungdomar. Syftet är att barnet ska få möjlighet att uttrycka sina åsikter, upplevelser och känslor samt bli bekräftade i dessa (artikel 2, 6 och 12).

Många av barnen som kommer till oss har separerade föräldrar som är i tvist gällande boende, vårdnad och umgänge. Därför är en viktig del av Sputniks arbete att stödja föräldrar i deras föräldraskap eftersom det är de vuxna runt barnen som ska ta ansvar och se till barnens bästa (artikel 3).

Fokus i Sputniks arbete är att inventera och stärka friskfaktorerna hos barn och föräldrar vi möter. Ambitionen är att förmedla hopp och en framtidstro!

49 - Rory – en metod som hjälper pedagoger att prata om missbruk i familjen

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Mona Örjes¹

¹ Junis

Sammanfattning: Lärarutbildningarna innehåller idag ingen eller mycket lite utbildning i hur skolpersonal kan upptäcka barn i familjer med missbruk och hur de kan arbeta med frågor kring dessa barn. Junis har översatt och Sverige-anpassat ett material som i Skottland används för de yngsta skolbarnen, och som där är utvärderat och visat på goda resultat. Metoden presenteras under föreläsningen.

Beskrivning: I Barnkonventionen fastslås i artikel 19 att barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, innefattande sexuella övergrepp, medan barnet är i föräldrarnas eller den ena förälderns, vårdnadshavares eller annan persons vård. Barn som växer upp i familjer med missbruk utsätts ofta för en del, eller allt, av detta. Det innebär en kraftigt ökad risk för att inte klara skolan, att drabbas av egen psykisk ohälsa och missbruk, ätstörningar, självmord med mera. Men de som tidigt får rätt stöd kan tvärtom gå stärkta ur sin upplevelse. Och erfarenheter visar att ju tidigare barnens upptäcks och erbjuds stöd desto bättre.

Junis har översatt och anpassat ett befintligt och utvärderat material från Skottland som heter Rory och handlar om när någon vuxen dricker för mycket. Det är anpassat för förskole- och yngre skolbarn. I materialet ingår bilderbok om hunden Rory vars husse dricker för mycket och försummar honom, gosdjur, lärarutbildningsmaterial mm. Elevmaterialet fokuserar på känslor, kommunikation och hur viktigt det är att be om hjälp. Lärare som använt materialet uppger att de fått kunskap om samt redskap att upptäcka barn i familjer med missbruk, samt en icke-utpekande metod att tala om detta med alla barn.

Under föreläsningen presenteras metoden och materialet och erfarenheter från arbetet med detsamma.

2b Barns och ungas röster om våld och övergrepp

6 - Barn utsatta för våld och övergrepp - alkoholbruk, skolgång och psykisk hälsa under tidiga tonår

1. Våld

Johan Melander Hagborg¹

¹ Göteborgs Universitet

Sammanfattning: Resultat ifrån LoRDIA (Longitudinal research on development in adolescence) studien där ca 2000 ungdomar från fyra mellanstora svenska kommuner följts årligen från åldrarna 12-18 år presenteras. Ungdomarna har fyllt i en omfattande psykosocial enkät där bla frågor om utsatthet för våld, försummelse och övergrepp inkluderats. Utöver detta samlas även så kallad "register-data" in där forskarna får tillgång till elevernas betyg och frånvaro. Under föreläsningen sammanfattas och diskuteras resultat från studien med fokus på hur erfarenheter av våld och övergrepp påverkar ungdomarnas psykiska hälsa, alkohol/droganvändande samt skolgång. Under föreläsningen diskuteras även på vilka sätt en kan förstå hur sådana erfarenheter påverkar en så bred "palett" av fungerande samt vilka åtgärder i skolmiljö som kan vidtas för att säkerställa en god skolgång för utsatta barn.

Beskrivning: Under föreläsningen presenteras resultat från "LoRDIA-studien" där ca 2000 ungdomar från fyra mellanstora svenska kommuner följts årligen från åldrarna 12-18 år. Ungdomarna har svarat på ett stort antal frågor om sitt psykosociala fungerande samt utsatthet för våld och övergrepp under barndomen. Även lärare samt ungdomarnas föräldrar har svarat på frågor om ungdomarnas fungerande i klassrum samt hemmiljö. Utöver detta samlas även så kallad "register-data" in där forskarna får tillgång till elevernas betyg och frånvaro. Studien är på detta sätt unik i Sverige. Under föreläsningen presenteras hur utsatthet under barndomen påverkar ungdomarnas fungerande under tidiga tonår. Ungdomarnas mående och fungerande definieras brett inom framförallt tre olika domäner - alkohol/droganvändning, skolfungerande samt psykisk hälsa. Under föreläsningen diskuteras även *på vilket sätt* traumatiska erfarenheter som våld och övergrepp kan påverka ungdomarnas fungerande inom samtliga dessa tre domäner. Lämpliga åtgärder för att säkerställa en god skolgång för barn med erfarenheter av våld och övergrepp diskuteras utifrån barnkonventionens artikel tre som handlar om konventionsstaternas skyldighet att säkerställa att institutioner som ansvarar för barn är skyldiga att se till att de är organiserade, bemannade samt ha rätt kompetens för att tillgodose alla barns rätt till utveckling och säkerhet utifrån barnets bästa.

27 - Vem skyddar mig från våld?

1. Våld

Karin Ödquist Drackner¹

Linn Panzar¹, Marie Hugander Juhlin¹

¹ UNICEF Sverige

Sammanfattning: UNICEF Sverige presenterar "Vem skyddar mig från våld?" där barn berättar om sina erfarenheter av våld. Rapporten belyser hur attityder, rådande lagstiftning, barns svaga rättsliga ställning och bristen på samverkan får konsekvenser för barn som utsätts för våld i hemmet. Under seminariet förs ett samtal med experter inom olika professioner, om barns upplevelser av våld i hemmet och vikten av upprättelse.

Beskrivning: Enligt barnkonventionens artikel 19 har barn rätt att skyddas från alla former av våld. Våld förknippas ofta med fysisk eller avsiktlig skada, men det finns olika former av våld och idag vet vi att andra former av våld är minst lika skadliga som det fysiska våldet. Enligt barnkonventionen, artikel 12, har alla barn rätt att säga sin mening och få den respekterad. Artikel 17 ger också barn rätt att till information, särskilt sådant som syftar till att främja dess sociala, fysiska och psykiska hälsa.

Våld mot barn är särskilt eftersatt i svensk lag i förhållande till bestämmelserna i barnkonventionen. Den senaste nationella kartläggningen ger oss också ett viktigt underlag där 36 % av barnen uppger att de utsätts för våld i hemmet.

UNICEF Sverige har tagit fram rapporten "Vem skyddar mig från våld?" där barn har berättat, med egna ord, om sina erfarenheter av våld. Det handlar om rättsprocesser som inte är avslutade eller behandlingar som ligger på framtiden. Avbruten eller oregelbunden skolgång är mycket vanligt. Många flyttar och stora uppbrott är mönster som ständigt återkommer. Rapporten lyfter fram barnens röster för att belysa hur attityder, normer, rådande lagstiftning, barns svaga rättsliga ställning och bristen på samverkan får konsekvenser för barn som upplever och utsätts för våld i hemmet. Berättelserna vittnar också om rättsprocessen, samhällets agerande, samt vikten av att bli lyssnad till och tagen på allvar.

Seminariet utgår från barnens berättelser ur rapporten där ett samtal förs med experter inom olika professioner, om barns upplevelser av våld i hemmet och vikten av upprättelse. Vad ger barnens berättelser oss för kunskap om deras upplevelser? Vad blir effekterna av att barn inte blir lyssnade till och tagna på allvar i kontakten med myndigheter och rättsväsende? Och vad blir konsekvenserna för barnen när samverkan mellan myndigheter brister? Vilka utmaningar står vi inför och vilka förändringar vill vi se?

Medverkande: Linn Panzar, regeringens särskilda utredare ang. skydd för barn som bevitnar våld, Marie Hugander Juhlin, barnrättsrådgivare UNICEF Sverige

Samtalsledare: Karin Ödquist Drackner, barnrättsjurist UNICEF Sverige

2c Socialstyrelsen - två kunskapsstöd

38 - Barn i familjehem-umgänge med föräldrar och andra närstående

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Rose-Marie Odstam¹

Hanna Jarvad¹

¹ Socialstyrelsen

Sammanfattning: Socialstyrelsen har tagit fram ett nytt kunskapsstöd till socialtjänsten; **Barn i familjehem- umgänge med föräldrar och andra närstående**. Kunskapsstödet är tänkt att ge kunskap i de olika moment som planeringen av umgänge omfattar, men vill även lyfta fram vikten av att ge stöd kring umgänge och av att följa upp hur umgänget fungerar. Föreläsningen syftar till att översiktligt presentera innehållet i kunskapsstödet och vad materialet kring umgänge omfattar i sin helhet.

Beskrivning: Principen om att ett placerat barn ska kunna ha kontakt med sina föräldrar kommer till uttryck i både svensk lagstiftning och i barnkonventionen. Barnets ursprungliga familj utgör ofta en stor och viktig del av barnets liv. Att barnet får behålla kontakten med denna kan bland annat ge barnet en kontinuitet i situationen och tillgång till identitet och rötter. Det kan även göra själva placeringen mer stabil. Att barnet har rätt att träffa sina föräldrar är inte nödvändigtvis samma sak som att barnet också har behov av att träffa dem. Vad som är bäst för barnet ska alltid vara avgörande.

Arbetet med bedömningar av umgänget går inte att standardisera. Varje barns och familjs situation är unik. En mängd olika faktorer behöver analyseras och vägas samman för att umgänget ska kunna utformas på bästa sätt utifrån det enskilda barnets behov. Att ta reda på hur barnet vill ha kontakt med föräldrar och andra närstående samt att göra barnet delaktig i själva planeringen av umgänget skapar bättre förutsättningar, både för att kunna göra en bedömning och för att kunna fatta beslut utifrån barnets behov.

För att underlätta såväl umgänget som barnets situation är det av stor vikt att socialtjänsten ger stöd till barn, föräldrar och familjehem. En inkluderande hållning gentemot föräldrarna kan underlätta samarbete vilket i sin tur kan göra det lättare för barnet att acceptera placeringen.

Allt eftersom barnet utvecklas och växer upp behöver umgänget anpassas och planeringen förändras.

50 - Socialstyrelsens kunskapsstöd "Att samtala med barn" - för socialtjänst, hälso- och sjukvård och tandvård

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Thomas Jonsland¹

¹ Socialstyrelsen

Sammanfattning: Socialstyrelsens nya kunskapsstöd *Att samtala med barn* utgår från barnets rätt att komma till tals och har som syfte att öka barns möjligheter till delaktighet inom vård och omsorg. Kunskapsstödet innehåll presenteras i korthet.

Beskrivning: I oktober 2018 publicerades Socialstyrelsens nya kunskapsstöd *Att samtala med barn*. Målgruppen är alla som möter och har samtal med barn inom socialtjänst, hälso- sjukvård och tandvård. Det utgår från barnets rätt att komma till tals enligt artikel 12 i barnkonventionen och har som syfte att öka barns delaktighet inom vård och omsorg. Stödet ger en bas och en allmän orientering, till stöd för professionella i samtal med barn.

Barn ska ges möjligheter till delaktighet. Barn har rätt till relevant information, rätt att komma till tals och rätt till inflytande utifrån ålder och mognad. Samtalet behövs för att säkra kvaliteten i bedömningar och åtgärder och för att stärka och utveckla barnet.

I kunskapsstödet ges resonemang och stöd kring ett antal centrala aspekter för samtal med barn, till exempel utifrån följande rubriker:

- Barns delaktighet kan se olika ut
- Lyhördhet inför barnets förmågor och erfarenheter
- Vara snäll – skapa en förtroendefull relation
- Att genomföra samtalet – tekniker, metoder, förhållningssätt
- Samtalet med barnet i relation till föräldrarna

Stöd ges både gällande informerande, stödjande och utredande samtal.

I kunskapsstödet varvas teoretiska resonemang med praktiska exempel på hur man kan fråga och uttrycka sig i samtal med barn. Exempel ges även på reflekterande frågor man själv som professionell kan ställa sig inför samtal med barn. De teoretiska resonemangen varvas även med exempel på sådant som barn själva har uttryckt om sina erfarenheter av samtal med professionella inom vård och omsorg. Dessutom ges tips på litteratur och material för mer specifik och fördjupad kunskap.

Kunskapsstödet kan i sin helhet ses som ett stöd för professionen i att leva upp till centrala delar av barnkonventionen.

På seminariet presenteras kunskapsstödet i korthet samt annat kompletterande material. Förslag ges på hur man kan arbeta vidare med kunskapsstödet som enskild professionell eller i en arbetsgrupp.

2d Föräldraskapsstöd och föräldrars syn på barnuppfostran

3 - Att tillgodose barns rätt i föräldraskapet

1. Våld

Carolina Jernbro¹

Martina Svensson¹, Åsa Landberg²

¹ Karlstads universitet

² Stiftelsen Allmänna barnhuset

Sammanfattning: Barnets föräldrar eller annan vårdnadshavare har huvudansvaret för barnets uppfostran och utveckling och ska hjälpa barnet att få det som barnet har rätt till. Barnets föräldrar har gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling och staten ska hjälpa föräldrarna. Detta är en workshop för att diskutera hur föräldrar kan tillgodose barns rätt. Vi kommer att utgå från rapporten "Den bästa och svåraste uppgiften i världen" som inkluderar en föräldraenkätstudie och en intervjustudie och som ingår i den nationella kartläggning av barnmisshandel som Stiftelsen Allmänna Barnhuset genomfört på uppdrag av regeringen.

Beskrivning: Syfte: Syftet med föräldrastudien var att kvantitativt undersöka (1) föräldrars *syn på* barnuppfostran, kroppslig bestraffning och annan kränkning av barn samt (2) *bruk av* kroppslig bestraffning och annan kränkning av barn bland föräldrar i Sverige. Ett ytterligare syfte var att få fördjupad kunskap om föräldrars syn på barnuppfostran och konflikthantering i relation till sina barn genom kvalitativa intervjuer.

Metod: Den kvantitativa undersökningen bestod av en postenkät till vårdnadshavare till 2 500 barn i åldrarna 1–12 år. Det var 1 051 personer som svarade på enkäten (42 procent.svarsfrekvens). Den kvalitativa undersökningen bestod av en intervjustudie som genomfördes under våren och hösten 2017. I studien deltog 17 föräldrar med olika bakgrund.

Resultat: Föräldrar ansåg att kärnan i barnuppfostran är att ge barnet kärlek. I både intervjustudien och enkätstudien framkom att föräldrarna var negativt inställda till barnmisshandel. I enkätstudien rapporterade två procent av föräldrarna att de använt fysiskt våld mot barnet det senaste året och 12 procent hade använt psykiskt våld. De vanligaste strategierna för att hantera konflikter var att diskutera med barnet eller att distrahera barnet. En tredjedel av föräldrarna använde timeout för att hantera konflikter. Även några intervjupersoner använde timeout på olika sätt, antingen för att lugna eller straffa barnet. I både intervjustudien och enkätstudien framkom att konflikter med barnen oftast uppstod när föräldern själv var stressad eller trött.

2e Pornografi och sexuella övergrepp mot barn

13 - Hur står sig Sverige internationellt i arbetet för att förebygga sexuella övergrepp mot barn?

Presentation av ett jämförande index

1. Våld

Britta Holmberg¹

¹ Childhood

Sammanfattning: Världens länder har enats om att eliminera allt våld mot barn till år 2030. För att intensifiera detta arbete skapades år 2016 det Globala partnerskapet mot våld mot barn där Sverige blev första vägvisarland och därmed åtog sig att aktivt dela erfarenheter och lärdomar. Sverige är på många sätt ett föregångsland vad gäller barns rättigheter men även här finns stora brister, inte minst när det gäller sexuella övergrepp mot barn. Ett av fem barn utsätts för någon form av sexuella övergrepp under sin barndom och bara en av tio anmäler till polisen. Långt färre får hjälp. Som ett konkret bidrag till att stärka det globala engagemanget för att förebygga sexuella övergrepp mot barn har Childhood tillsammans med Oak Foundation givit The Economist Intelligence Unit i uppdrag att ta fram ett jämförande index över 40 länders insatser för att identifiera, förebygga och stoppa övergrepp mot barn. De områden som bedöms är lagstiftning, politiska vilja och kapacitet, attityder och omgivning samt privatsektor, civilsamhället och media. Indexet tydliggör hur länder tillgodoser flickor och pojkars rättigheter och visar även vilka brister som finns. I vår presentation av Indexet kommer vi att i sätta Sveriges utveckling i ett internationellt perspektiv och delvis ge svar på frågorna relaterade till Barnkonventionen 30 år. Hur har det gått? Vad har gjorts och vad har vi kvar att göra?

Beskrivning: Indexet lanseras i december med övergripande slutsatser och ranking mellan länder. Efter det kan vi lämna in en mer detaljerad beskrivning av hur Sverige rankas i relation till andra länder och vilka lärdomar vi kan dra från andra länder. Vi kommer även att ge jämförande konkreta goda exempel från andra länder där Childhood är aktiva.

Några av de preliminära slutsatserna som redan nu kan dras är följande:

- sexuella övergrepp och exploatering av barn är ett omfattande problem som drabbar såväl fattiga som rika länder
- data saknas för att tillräckligt väl mäta och förstå omfattningen av problemet
- flickor drabbas i högre grad än pojkar men både lagstiftning, kunskap och insatser för att skydda pojkar från övergrepp saknas
- globalt har länders insatser i första hand gällt lagstiftning men implementering, resurser och politisk vilja är generellt svagare
- allt fler länder prioriterar insatser för att förebygga sexuella övergrepp och exploatering av barn och trots bristande resurser sker stora framsteg
- endast fyra länder har program för att behandla förövare

20 - Pornografins påverkan på barns sexuella beteenden idag

1. Våld

Åsa Kastbom¹

¹ Universitetssjukhuset i Linköping

Sammanfattning: Dagens barn och ungdomar har generellt mycket god tillgång till internet och därmed även till pornografi på ett sätt som inte var lika enkelt förr i tiden. Dagens pornografi består till stor del av våld och förnedring och når barn långt ner i åldrarna. I mitt kliniska arbete som överläkare på BUPs Traumaenhet, BUP Elefanten, Psykotraumateamet och Barnskyddsteamet på Universitetssjukhuset i Linköping har jag börjat se hur dagens pornografi påverkar barn och ungdomar negativt. Deras sexuella beteenden kan påverkas på olika sätt och det finns en stor risk att våld och förnedring normaliseras. Enligt Barnkonventionen skall staten ta ansvar för massmediers roll när det gäller tillgång till information via till exempel internet och barn skall skyddas mot psykiskt våld och sexuella övergrepp.

Beskrivning: I min föreläsning beskriver jag hur dagens pornografi ser ut, vad som möter barn och unga på nätet och hur det kan påverka deras egen sexualitet samt vad vi som vuxna, både privat och professionellt kan göra. Vad har staten för ansvar när det gäller barns tillgång till pornografi och följer vi Barnkonventionen?

21 - Sexualbrott på nätet – hur mår de barn som drabbats?

1. Våld

Malin Joleby¹

Sara Landström¹, Carolina Lunde¹, Linda Jonsson²

¹ Göteborgs universitet

² Linköpings universitet

Sammanfattning: I takt med att antalet sexualbrott mot barn på nätet ökar, krävs mer kunskap kring de barn som drabbas och hur de påverkas av att övergreppen skett online. I denna föreläsning presenteras vår forskning kring vad för internetrelaterade sexualbrott barn utsatts för, samt deras psykiska mående innan, i samband med, och efter övergreppen.

Beskrivning: *Barnkonventionen artikel 34*

Konventionsstaterna åtar sig att skydda barnet mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp. För detta ändamål ska konventionsstaterna särskilt vidta alla lämpliga nationella, bilaterala och multilaterala åtgärder för att förhindra;

(a) att ett barn förmås eller tvingas att delta i en olaglig sexuell handling.

(b) att barn utnyttjas för prostitution eller annan olaglig sexuell verksamhet.

(c) att barn utnyttjas i pornografiska föreställningar och i pornografiskt material.

Antalet polisanmälningar gällande sexualbrott mot barn på nätet har ökat drastiskt de senaste åren. I enligt med Barnkonventionens artikel 34 är länder skyldiga att skydda barn mot alla former av sexuella övergrepp, men i takt med kommunikationsteknologins hastiga utveckling halkar lagstiftningen efter. En konsekvens av detta är att det rättsliga skyddet för barn är bristfälligt när det handlar om sexualbrott som sker online. Enligt rättslig praxis har det i regel inte ansetts lika allvarligt ur kränkningssynpunkt att utsättas för ett internetrelaterat sexuellt övergrepp, jämfört med ett fysiskt sexuellt övergrepp. Ny psykologisk forskning motsäger dock detta antagande.

I vårt forskningsprojekt har vi studerat domar rörande sexualbrott mot barn på nätet från svenska domstolar under år 2017. Domarna har analyserats med fokus på vilka barnen är som drabbats, vad de har varit utsatta för, samt deras psykiska mående innan, i samband med, och efter de sexuella övergreppen. Genom att analysera vad som nämns om de utsatta barnens mående har vi kunnat kartlägga en mängd psykologiska konsekvenser hos de drabbade. Resultaten visar att barn som utsatts för sexualbrott på nätet riskerar att drabbas av en rad olika psykologiska besvär (problem i relation till sig själva, till personer i sin omgivning, samt beteendemässiga problem), och vi ser inget stöd för antagandet att det skulle vara en förmildrande omständighet att övergreppet skett online.

Ökad kunskap kring hur nätrelaterade sexuella övergrepp påverkar måendet hos de barn som utsatts är av stor vikt. Både för att kunna erbjuda barnen den rättsliga upprättelse de förtjänar, samt det stöd de kan vara i behov av. Resultaten kommer att diskuteras utifrån rådande forskning och rättslig praxis, samt utifrån Barnkonventionens 34e artikel.

2f Ensamkommande - om tiden i Sverige och vid återvändande

45 - Mellan flykt och framtid - Barnkonventionen i praktiken

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Hanna Sköld¹

Carolin Holmblad¹

¹ Emerga Institute

Sammanfattning: *Mellan flykt och framtid* är en studie om ensamkommande asylsökande barns första tid i Sverige av Emerga Institute på uppdrag av Rädda Barnen. Den bygger på åtta ungdomars berättelser och är skriven tillsammans med ungdomarna själva. Studien analyserar ungdomarnas tillgång till rättigheter i praktiken utifrån Barnkonventionen.

Beskrivning: Hur kan ensamkommande barns livssituation se ut i Sverige? Hur påverkar situationen deras rätt och möjlighet till liv och utveckling, god hälsa, utbildning och trygga uppväxtvillkor? Och hur kan vi få kunskap om deras upplevelser och erfarenheter?

Det är bland annat de frågorna som besvaras i *Mellan flykt och framtid* (2018), en studie om ensamkommande asylsökande barns första tid i Sverige som är ett samarbete mellan Emerga Institute och Rädda barnen. Studien utgår från Barnkonventionens princip om barns rätt till deltagande och rätt att bli hörda i frågor som berör dem. Den bygger därför på vad ungdomarna Armin, Deniz, Jamal, Manish, Nasim, Parastoo, Rashid och Saman har berättat, och är skriven i samverkan med dem. Utifrån ungdomarnas egna önskemål fokuserar studien på ett antal teman som återkom i deras berättelser: erfarenheterna från asylprocessen, stödpersonernas roll, ungdomarnas hälsotillstånd, livet i skolan samt tillgången till tillförlitlig information. 18-årsdagen, och den påverkan den har haft eller kommer att ha för ungdomarnas möjligheter att åtnjuta flera av sina mänskliga rättigheter, är central i alla deras berättelser. Förändringarna blir tydligast på kommunal nivå, däribland i kontakten med skola, socialtjänst och hälsovård.

I rapporten analyseras ungdomarnas erfarenheter utifrån deras rättigheter i Barnkonventionen. Studien visar att det överallt i offentlig sektor finns enskilda personer och verksamheter som gör ett fantastiskt arbete för att värna om och uppfylla barns rättigheter. Dock blir det tydligt att det svenska asylmottagningssystemet inte kunde tillgodose flertalet av de medverkande ungdomarnas mänskliga rättigheter. Studien relaterar Barnkonventionens artiklar till ungdomarnas liv och tydliggör hur vissa rättigheter inte garanteras för asylsökande barn och unga.

Inom ramen för vårt uppdrag för EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA) har vi även efter studien fortsatt att följa ensamkommande barn och ungas situation samt utvecklingen på migrationsområdet i stort. Utifrån detta presenterar vi en nulägesanalys samt goda exempel för att säkerställa asylsökande barns rättigheter som vi har tagit del av.

9 - Barns och ungas utsatthet i återvändandeprocessen med fokus på Afghanistan

1. Våld

Sofia Rasmussen¹

¹ Rädda Barnen

Sammanfattning: Barnkonventionen blir svensk lag 2020. Rädda Barnens rapport om återvändande till Afghanistan visar att principen om barnets bästa inte respekteras i återvändandeprocessen. Vad innebär ett barnperspektiv på återvändande? Vilka rättigheter har barnen enligt barnkonventionen i förhållande till asyl- och återvändandeprocessen? Hur kan vi förbättra återvändandeprocessen för barn överlag och särskilt när det gäller till Afghanistan? Denna föreläsning beskriver kort rättigheterna i barnkonventionen i relation till återvändandeprocessen, vi lyfter det som barn och unga berättat kring återvändande och formulerar rekommendationer för att principen om barnets bästa i högre utsträckning ska respekteras i såväl asyl- som återvändandeprocessen.

Beskrivning: Allt fler barn och unga från Afghanistan får avslag på sin asylansökan i Sverige och andra europeiska länder. Många återsänds till en mycket utsatt situation och en vardag kantad av våld och osäkerhet. Inte sällan har de utsatts för våld och trakasserier ända sedan de flydde, längs med flyktvägen, i mottagarlandet och även vid återvändandet. Det finns ytterst lite information om vad som händer med barnen och ungdomarna efter att de återsänts till Afghanistan. Det är också sällan som barn och unga får berätta om sina rädslor och upplevelser rörande asyl- och återvändandeprocessen. Rädda Barnen genomförde under 2018 en global studie om barns och ungas erfarenheter, tankar och upplevelser av att återvända från Europa till Afghanistan. I en separat rapport lyfts mer ingående de problem som barn och unga upplevt kring processen specifikt i Sverige.

Den globala rapporten inkluderar intervjuer med 57 barn och unga som återsänts till Afghanistan, samt intervjuer med föräldrar, vårdnadshavare och viktiga aktörer i Afghanistan. Dessutom intervjuades flera barn, föräldrar och vårdnadshavare i Sverige och Norge om deras syn på asyl- och återvändandeprocessen. Rapporten påvisar stora risker med att återsända barn och unga från Europa till ett så konfliktfyllt land som Afghanistan. Majoriteten av barnen känner sig otrygga under återvändandeprocessen, flera rapporterar om våld och tvång och många återsänds ensamma eller i sällskap av polis. Det framkommer tydligt att det ofta saknas en ordentlig barnkonsekvensanalys av de beslut som fattas och att principen om barnets bästa inte är prioriterad. De barn och unga som intervjuades i Sverige är oroliga inför ett eventuellt avslag och återvändande och upplever samtidigt brister under asyl- och återvändandeprocessen. Denna föreläsning beskriver kort rättigheterna i barnkonventionen i relation till återvändandeprocessen, vi lyfter det som barn och unga berättar kring återvändande och formulerar rekommendationer för att principen om barnets bästa bättre ska respekteras i såväl asyl- som återvändandeprocessen.

3a Barnahus för barn utsatta för våld och övergrepp

7 - Barnets väg genom barnahus

1. Våld

Åsa Landberg¹

Anna Kaldal²

¹ Egen företagare

² Stockholms universitet

Sammanfattning: I ett projekt som Stockholms universitet genomfört tillsammans med Stockholms stad och Stockholms läns landsting lämnar vi ett förslag på en s.k. barnahuslogg, där information om insatser och åtgärder kring barnet dokumenteras. Syftet är att tillgodose barnets rätt till information i Barnahus när barnet är misstänkt utsatt för brott. Till grund för förslaget ligger en undersökning av dokumentation hos polis, socialtjänst och BUP gällande åttio barn samt djupintervjuer med sexton barn och unga som innan de fyllt arton har erfarenhet av polisutredningar på grund av att de varit utsatta för våld- eller sexualbrott.

Beskrivning: När barn misstänks vara utsatta för vålds- eller sexualbrott startar ofta utredningar och stöd- eller behandlingsinsatser hos olika myndigheter. I en majoritet av Sveriges kommuner samlas dessa myndigheter i ett Barnahus. Samverkan i Barnahus har som målsättning att tillgodose barns rättigheter som brottsoffer, principen om barnets bästa är grundläggande.

I både nationella och internationella rättskällor betonas barns rätt till **delaktighet** och inflytande i frågor som rör dem själva (se bl.a. Barnkonventionen art. 12, föräldrabalken 6 kap. 11 §, socialtjänstlagen 11 kap. 10 § samt LVU 1 § st. 6). I de s.k. Allmänna kommentarerna betonas FN:s barnrättskommitté särskilt barnets rätt att bli hörd i situationer där barnet utsatts för våld.

En del av barns rätt till delaktighet är **rätten till information**.

Varje enskilt barn har rätt att **få information om beslut och insatser i samband med att de kommer till barnahus**. Barnet har rätt till information under kontakten med barnahus och när kontakten avslutas, men också när **barnet som vuxen vill veta** vad de har varit med om. Barnets möjlighet att i efterhand få information kräver att det går att följa vad som hänt ett enskilt barn på Barnahus (s.k. back-tracking). Denna funktion saknas i de svenska Barnahusen. En möjlighet till s.k. back-tracking för barnet kräver att det finns dokumentation avseende varje enskilt barn i barnahus. Det skulle kunna ske genom vad vi kallar för Barnahuslogg.

I ett projekt som Stockholms universitet genomfört tillsammans med Stockholms stad och Stockholms läns landsting lämnar vi ett förslag på hur en Barnahuslogg kan se ut. Till grund för förslaget ligger en rättslig och empirisk analys, granskning av befintlig dokumentation hos polis, socialtjänst och BUP gällande åttio barn som varit föremål för en brottsutredning samt djupintervjuer med sexton barn och unga som innan de fyllt arton har erfarenhet av polisutredningar på grund av att de varit utsatta för våld- eller sexualbrott.

25 - Utvärdering av barnahus

1. Våld

Anneli Larsson¹

Hanna Kindén¹

¹ Barnafriad, Linköpings universitet

Sammanfattning: Regeringen har beslutat att tilldela Barnafriad, Linköpings universitet, uppdraget att utvärdera barnahusverksamheterna i Sverige (S2018/00212/FST). I barnahusen samverkar myndigheter i utredningar vid misstanke om brott mot barn och Barnafriad ansvar idag för att samordna det nätverk som finns för barnahusen och är väl insatta i deras verksamhet. Resultat från uppdraget kommer presenteras. Kvalitet, behovsuppfyllnad, eventuella skillnader och de konsekvenser sådana skillnader får för de barn som utgör målgruppen kommer diskuteras med utgångspunkt i de nationella riktlinjer som barnahusverksamheterna ska följa.

Beskrivning: Regeringen har beslutat att tilldela Barnafriad, Linköpings universitet, uppdraget att utvärdera barnahusverksamheterna i Sverige (S2018/00212/FST). I barnahusen samverkar myndigheter i utredningar vid misstanke om brott mot barn och Barnafriad ansvar idag för att samordna det nätverk som finns för barnahusen och är väl insatta i deras verksamhet. Resultat från uppdraget kommer presenteras. Kvalitet, behovsuppfyllnad, eventuella skillnader och de konsekvenser sådana skillnader får för de barn som utgör målgruppen kommer diskuteras med utgångspunkt i de nationella riktlinjer som barnahusverksamheterna ska följa.

3c Utredning och samverkan för barnets bästa

37 - Att våga utreda utifrån barnets perspektiv; Hur man kan synliggöra barnet och barnets behov genom hela utredningen.

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Jenny Olofsson¹

Charlotte Palmqvist Lust¹, Ida Källner¹, Ann-Charlotte Nilsson¹

¹ Utredningsteamet, Jönköpings kommun

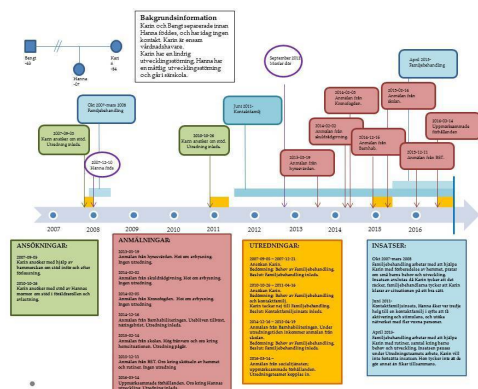
Sammanfattning: Vi vill visa hur man i utredningar kan bidra till att tillvarata barnets rätt och synliggöra barnet genom hela utredningen. Det kan vi göra genom att använda rätt ord för det vi ser, systematiskt kartlägga barnets historia över tid, samarbeta i privata och professionella nätverk samt använda oss av visuella hjälpmedel. Detta får betydelse för de bedömningar vi gör och ger barnet och familjen större möjlighet till insikt och förståelse vilket i större utsträckning kan möjliggöra förändring. Detta gör det mer tydligt när konsekvenserna av barnets miljö blir så allvariga att socialtjänsten måste agera utifrån tvångslagstiftning.

Beskrivning: I flera olika forskningsstudier och rapporter får vi information om hur barnets berättelse försvinner och skrivs om under en utredning. Vi strävar efter att byta perspektiv i våra utredningar, från föräldrarnas svårigheter och tillkortakommanden till att belysa konsekvenserna för barnet. Vi arbetar aktivt med Barnkonventionen och de artiklar som är relevanta för det specifika barnets livssituation och ser att det fungerar bra ihop med socialtjänstens övergripande uppdrag och ansvar. I samtal med föräldrar utgår vi från alla barns behov och rättigheter och kopplar det till deras familj. Vi lägger grunden vid första samtalet med föräldrarna om att barnet aldrig har skuld för en situation eller ska åläggas ansvar för att skapa förändring.

Vi har arbetat systematiskt med kartläggningar av akter sedan 2011 och ser hur viktig ordens betydelse är för den slutliga bedömningen, att socialsekreteraren vågar uttrycka vad som sker med ett språk som är förståeligt. Socialtjänsten hamnar, enligt forskning och egen erfarenhet, ofta i att tillsätta insatser som inte är relevanta utifrån problematiken, exempelvis problemförskjutningen från det beskrivna våldet till att arbeta med gränssättning. Vi ser också vikten av att involvera det privata nätverket då vi alltför ofta hamnar i sammanbrott när det gäller professionella insatser. Dessa sammanbrott tror vi har ett sammanhang med bristande tydlighet mot föräldern samt otydliga syften och mål med insatsen.

Vi vill visa på hur man genom att systematiskt kartlägga barnets historia, samarbeta i privata och professionella nätverk och med visuella hjälpmedel kan bidra till att barnet är synligt genom hela utredningen. Detta får betydelse för de bedömningar vi gör och ger barnet och familjen större möjlighet till insikt och förståelse vilket i större utsträckning kan möjliggöra förändring. Detta gör också det mer tydligt när konsekvenserna av barnets miljö blir så allvariga att socialtjänsten måste agera utifrån tvångslagstiftning.

Bilaga, Exempelbild på kartläggning av akt.

39 - Barnets bästa gäller! - i Kronobergs län

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Erika Lagergren¹

Gunnel Gustafsson¹, **Susann Swärd**¹

¹ Region Kronoberg

Sammanfattning: Barnkonventionens holistiska syn på barnets uppväxt utgör grunden för den innovativa samverkan i "Barnets bästa gäller! - i Kronobergs län". Ta del av utmaningar med att finna nya former av samverkan som utmanar traditionella arbetssätt och gränser mellan professioner och organisationer, där t.ex. skolan får överta delar av socialtjänstens ansvar.

Beskrivning: Alla barn har rätt till goda förutsättningar för en optimal utveckling (artikel 6). Barn har rätt till likvärdig tillgång till samhällets stöd när barnets hälsa (artikel 24), sociala trygghet (artikel 26), skäliga levnadsstandard (artikel 27) eller skydd mot vanvård, försummelse, våld och övergrepp (artikel 19) kräver det.

Artikel 6 lyfter fram behovet av samverkan mellan berörda samhällsaktörer för att säkerställa barnkonventionens helhetssyn på barnets uppväxtvillkor. Den holistiska synen på barnets rättigheter är utgångspunkten för den innovativa samverkansprocessen "Barnets bästa gäller! - i Kronobergs län". Utifrån Skottlandsmodellen "Getting It Right For Every Child" skapas en samsyn och delad värdegrund mellan regionala aktörer inom hälso- och sjukvården, åtta kommuner, frivilligsektorn samt polismyndigheten. Detta innebär en ny form av samverkan mellan barnavårdscentraler, barnhabilitering, BUP, skolan, socialtjänsten samt närpolisens. Modellen utmanar traditionella arbetssätt och gränser mellan professioner och organisationer, där t.ex. skolan kommer att överta delar av socialtjänstens ansvar.

Principen om barnets bästa (artikel 3) genomsyrar det holistiska tänket i "Barnets bästa gäller! - i Kronobergs län". Målet är att på ett tidigt skede identifiera barn i utsatta situationer (artikel 19) och i samverkan erbjuda en tydlig och välfungerande koordinering av stöd i barnets vardagsmiljö. Genom en särskilt utsedd stödperson med koordineringsansvaret för barnets plan kommer en effektiv resursanvändning att medföra en minskning av antalet involverade verksamheter runt barnet och skapa tydlighet över vem som har ansvar i processen.

En tidigare insats undviker dubbelarbete och stuprörstänk vilket på sikt leder till mer effektiva insatser runt barnet och därmed undviker behovet av mer ingripande och omfattande stödinsatser längre fram. Den utsedda stödpersonen kan t.ex. vara en person från barnhälsovården eller skolan som familjen har förtroende för och som underlättar deras kontakt med olika myndigheter. Närheten till stödet under barnets hela uppväxt ska öka tilliten till samhällets olika stödinstitutioner.

Denna föreläsning handlar om hur "Barnets bästa gäller! - i Kronobergs län" hanterar de utmaningar som samverkan mellan olika aktörer ställs inför när man ska utveckla nya former för samverkan med barnets rättigheter i centrum. Ta del av de lärdomar vi fått hittills av den utmanande processen att tänka i nya banor för att möta barnens komplexa behov med hållbara lösningar.

3d Stärka barns röster och förebygga konflikt mellan föräldrar

28 - Att arbeta med barn och föräldrar i familjerättsliga konflikter

2. Separationer och vårdnadstvister

Petra Löfgren¹

Sara Skoog¹, Sara Sanzén¹

¹ Rädda Barnen

Sammanfattning: Barn i familjerättsliga konflikter är en utsatt grupp som ofta faller mellan stolarna på olika sätt i samhället. Många gånger blir barnen nekade stöd och behandling på grund av att de befinner sig i en vårdnadsvist och får sällan göra sina röster hörda i de rättsliga sammanhangen. Detta strider mot flera artiklar i barnkonventionen bl.a. utifrån att se till barnets bästa i artikel 3, men även att låta barn få sina röster hörda utifrån artikel 12.

Beskrivning: Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling har under många år arbetat med att uppmärksamma gruppen och hur socialtjänst och familjerätt kan erbjuda stöd till barn och föräldrar. Materialen är nu färdigställda och innehåller tre handböcker. Den ena boken "Ett Fredat Rum – Att arbeta med barn och föräldrar i högintensiva familjerättsliga konflikter" innehåller Rädda Barnens erfarenheter utifrån att ha arbetat med målgruppen bl.a. utifrån projektet "Ett Fredat Rum" som drevs med hjälp av allmänna arvsfonden under tre år, tillsammans med den senaste forskningen gällande målgruppen. Den andra handboken handlar om att driva föräldragrupper för att stärka barnperspektivet hos föräldrarna och hur de kan agera för att hjälpa sina barn på bästa sätt. Metoden heter BiFF – Barn i Föräldrars Fokus – En utbildning för föräldrar som befinner sig i familjerättsliga konflikter. Den sista handboken är ett samtalsmaterial för barn som syftar till att kunna ge stödsamtal på ett strukturerat sätt för de barn som har behov av detta. Materialet heter "Hanna och Theo – Ett samtalsmaterial för barn i familjerättsliga konflikter". Under presentationen kommer dessa handböcker att presenteras närmare och hur kommuner kan arbeta med de olika delarna för att nå hela familjen samt tillgodose barnets rättigheter. Föreläsare: Petra Löfgren, Familjebehandlare, Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling.

35 - Tillsammans - nytt reflektionsmaterial om förhållandet och föräldraskapet

2. Separationer och vårdnadstvister

Kristin Eliasson¹

Marie-Anne Ervér²

¹ Kunskapscentrum för jämlik vård i Västra Götalandsregionen

² Familjerådgivningen i Göteborgs stad

Sammanfattning: Föräldrarnas relation är barnens uppväxtmiljö! En trygg relation mellan föräldrarna är en viktig grund för att barnen ska må så bra som möjligt. *Tillsammans - samtal om förhållandet och föräldraskapet* är ett nytt reflektionsmaterial som ska sätta igång samtal mellan föräldrar. Materialet utgår från bilder av vardagliga situationer och känslor om hur det kan kännas att vänta, föda och ta hand om barn och samtidigt försöka leva i en parrelation.

Beskrivning: *Tillsammans – samtal om förhållandet och föräldraskapet* är ett konkret exempel på förebyggande och hälsofrämjande arbete för föräldrar som lever i en parrelation. Reflektionsmaterialet kan användas av professioner som erbjuder samtal i samband med föräldrastöd.

Majoriteten av de par som söker sig till Familjerådgivningen i Göteborg vill reparera sitt förhållande. Många berättar att problemen började, eller intensifierades, i samband med att de fick sitt första barn. Familjerådgivningen har också ett preventivt uppdrag och i kommunen pågår satsningen Jämlikt Göteborg för att utjämna skillnader i hälsa mellan olika stadsdelar. Ett mål är att ge alla barn en god start i livet. I Angered finns tre familjecentraler som på olika sätt arbetar för mer jämlik hälsa. Där såg medarbetarna behov av att prata mer om parrelationen kopplat till föräldraskap och efterlyste ett reflektionsmaterial med bilder.

Tillsammans har tagits fram för att sätta igång samtal! Materialet utgår från vardagliga situationer och målet är att med humor och igenkänning göra det lättare och mer konstruktivt prata om teman som förväntningar, föräldraledighet, sömn och sex. På så sätt kan kriser motverkas och förhållanden utvecklas.

Tillsammans knyter an till flera artiklar i barnkonventionen. Enligt artikel 18 har föräldrarna gemensamt det primära ansvaret för barnets utveckling. Barnet bästa ska komma i första hand och en trygg relation mellan föräldrarna; utan kontroll, hot, kränkningar och rädsla, är en viktig grund för barnets utveckling och för en trygg uppväxtmiljö. Enligt artikel 26 och 27 ska stödprogram finnas för föräldrar för att nå målet. Familjerådgivning och familjecentraler är exempel på funktioner som nu använder *Tillsammans* för att göra det.

En referens i *Tillsammans* är avhandlingen *Professional and Social Support for First-time Mothers and Partners During Childbearing* (2018) där Caroline Bäckström visar på betydelsen av både professionellt och socialt föräldrastöd. I den nya nationella strategin för stärkt föräldraskapsstöd (Socialdepartementet 2018) poängteras att föräldrastöd omfattar att stärka föräldrarna i deras relation till varandra.

Tillsammans har tagits fram av Familjerådgivningen i Göteborg, Jämlikt Göteborg och Kunskapscentrum för jämlik vård.

Materialet finns gratis på www.vgregion.se/jamlikvard

3e Barn till föräldrar med kognitiva svårigheter

46 - Min mamma är konstig, jag vet det, men ingen pratar med mig om det.

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Ulla Johansson Palm¹

Lydia Springer²

¹ Samtalsmottagningen för anhöriga, Nära vård och hälsa

² SUF Kunskapscenter

Sammanfattning: Verksamheter som har kontakt med föräldrar med funktionsnedsättningar som autism, adhd och intellektuell funktionsnedsättning, har ett lagstadgat ansvar för att ge barnen information om föräldrarnas diagnos. Frågan är hur detta fungerar i praktiken? På seminariet beskrivs arbetet kring rutiner och insatser i syfte att ge barnen det stöd de har rätt till.

Beskrivning: Att vara barn i familjer där någon av föräldrarna är annorlunda och har svårigheter innebär att uppväxten blir speciell på olika sätt. Barnen i dessa familjer riskerar att hamna i en utsatt situation. Vi vet att barnen har nytta av att få information om föräldrarnas diagnos. Men om föräldrarnas funktionsnedsättning innebär autism, adhd eller intellektuell funktionsnedsättning är det inte självklart att de får någon sådan information. I möten med familjer där någon av föräldrarna har funktionsnedsättning som innebär kognitiva svårigheter, framkommer att det kan vara svårt för familjemedlemmarna att samtala kring dessa frågor.

Barnens behov av information, råd och stöd när förälder har funktionsnedsättning styrks såväl i HSL som i FN's Barnkonvention. Barnkonventionen Artikel 3: "Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa."

Frågan är hur detta efterlevs? På seminariet kommer det att beskrivas hur Habiliteringen i samarbetar med SUF kunskapscenter arbetar för att hitta gemensamma rutiner i syfte att hantera dessa frågor. För att minska barnens utsatthet behövs att arbete sker på olika nivåer och på varierande sätt. Insatser som används i arbetet kommer att beskrivas.

1. Information kring föräldrarnas funktionsnedsättning, enskilt tillsammans med föräldern eller i grupp
2. Strukturerade individuella barnsamtal
3. Strukturerade barngruppsaktivitet
4. Beardslees familjeintervention, används för att belysa barnets situation i familjen och för att underlätta för familjen att samtala kring svåra ämnen såsom föräldrarnas funktionsnedsättning.
5. Psykoterapi på Samtalsmottagningen för anhöriga. Barn som anhöriga erbjuds samtalskontakt.

Ovanstående insatser är mer eller mindre resurskrävande så prioriteringar behöver göras. Ett speciellt dilemma uppkommer utifrån att dessa barn har små möjligheter att själva efterfråga en insats. Det finns skäl att tro att det inte är barnen med välmotiverade och hjälpsökande föräldrar som har störst behov. Resurser behöver läggas på motivationsarbete inför insatserna. Att arbeta systematisk och förebyggande torde vara lönsamt i längden såväl samhällsekonomiskt som när det gäller att minska lidande. Insatserna kan givetvis även användas och ge god effekt även vid akuta behov.

30 - Det placerade barnets rätt till gott umgänge när föräldern har kognitiva svårigheter

2. Separationer och vårdnadstvister

Agnetha Hammerin¹

christine Eriksson-Mattsson¹

¹ SUF-Kunskapscentrum, Region Uppsala

Sammanfattning: *"Det är så obehagligt när ni ändrar er fram och tillbaka hela tiden"* Lärande exempel om bemötande och vad som kan behöva anpassas när planeringen av umgänge ter sig obegriplig för föräldrar som har intellektuell funktionsnedsättning eller andra kognitiva svårigheter. Vilka strategier behövs för att få till ett gott umgänge?

Beskrivning: *"Det är så obehagligt när ni ändrar er fram och tillbaka hela tiden"* Lärande exempel om bemötande och vad som kan behöva anpassas när planeringen av umgänge ter sig obegriplig för föräldrar som har intellektuell funktionsnedsättning eller andra kognitiva svårigheter. Vilka strategier behövs för att få till ett gott umgänge?

När barnet är placerat är det angeläget att lyfta fram och stärka den föräldrakompetens som föräldern ändå har. Det kan bidra till att relationen mellan barn och förälder utvecklas positivt, även om barnet är placerat. Samhället har utifrån bl.a. barnkonventionen skyldighet att göra allt som står i dess makt för att möjliggöra ett gott umgänge mellan placerat barn och dess föräldrar. När föräldern dessutom har intellektuell funktionsnedsättning eller andra kognitiva svårigheter (till exempel vid ADHD, ADD, autism och svagbegåvning) så ställer det krav på socialtjänsten att ha kunskap och verktyg för att barnets rätt till sin ursprungsfamilj ska kunna tillgodoses.

Utifrån en fallbeskrivning presenteras bemötandestrategier och anpassningar som kan behöva göras före, under och efter ett umgänge. Seminariet tar avstamp i barnkonventionen och lyfter genomgående in barnets rättigheter, liksom föräldrar med funktionsnedsättnings rätt till anpassat stöd i sitt föräldraskap (FN:s konvention, om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artikel 23). När barnet är placerat handlar det istället om ett begränsat föräldraskap - på avstånd.

3f Traumatisering hos barn – Väck den björn som sover!

24 - Traumatisering hos barn – Väck den björn som sover!

1. Våld

Sofia Bidö¹

Moa Mannheimer², Poa Samuelberg³

¹ Firma Sofia Bidö

² Daniel & Moa Mannheimer Konsult AB

³ Samuelberg & Co AB

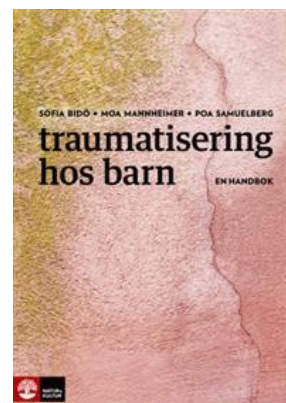
Sammanfattning: Föreläsning som bygger på *Traumatisering hos barn – en handbok* (Natur & Kultur, 2018). Bokens övergripande struktur och innehåll presenteras och vi ger smakprov på användbara verktyg och förhållningssätt för upptäckt, bedömning och behandling av traumatisering hos barn efter utsatthet för våld och övergrepp.

Beskrivning: Uttrycket "Väck den björn som sover!" finns etablerat i många kulturer och beskriver vår rädsla att göra ont värre och omedelbara impuls att undvika obehag och ångest. Det kan kännas oerhört skönt i stunden att slippa prata om det som gör ont och känns tungt, men i längden är det knappast till hjälp. Modern traumaforskning visar att det som barn är mest hjälpta av efter övergrepp och våldsupplevelser är ett varmt och rakt förhållningssätt som inte väjer för svåra känslor. I praktiken innebär det att professionella som möter traumatiserade och utsatta barn inte ska smyga tyst förbi. I stället bör björnen nämnas vid namn och barnet få stöd i att närma sig minnet, ett steg i taget, under bästa tänkbara förutsättningar.

Barn som utsätts för misshandel, övergrepp och andra livshotande och integritetskränkande händelser riskerar att hindras i sin utveckling av långvarig och omfattande rädsla och nedstämdhet. De som drabbas extra hårt är de barn som ingen ser, som ingen lyssnar på eller tror på och som inte heller får det stöd och den behandling de behöver. Enligt artikel 39 i Barnkonventionen har ett barn som utsätts för övergrepp eller utnyttjande rätt till rehabilitering och social återanpassning.

Vi riktar oss till alla de som möter barn inom vård, socialtjänst, elevhälsa, boenden och frivilligorganisationer. Enligt artikel 19 har varje barn rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld, övergrepp, vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller annan som har hand om barnet. För att möjliggöra detta behöver alla som möter barn ställa frågor om utsatthet för våld och övergrepp och ha god kännedom om vad man själv kan göra för att säkerställa att barn får adekvat skydd och rehabilitering.

Författarna och presentatörerna har alla lång erfarenhet av behandlingsarbete med svårt traumatiserade barn. Sofia Bidö är leg. psykolog, leg. psykoterapeut, specialist i klinisk psykologi och verksamhetschef vid Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling. Moa Mannheimer är leg. psykolog och centrumchef och Poa Samuelberg är leg. psykolog, leg. psykoterapeut, specialist i klinisk psykologi och certifierad utbildare i traumafokuserad kognitiv beteendeterapi, TF-KBT. Båda är verksamma vid Barnafrid - Nationellt kunskapscentrum om barn och våld, Linköpings universitet.

4a Tidiga insatser - under graviditet och den första tiden hemma

41 - De allra minsta barnens rättigheter

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Bodil Frey¹

Linda Häggkvist²

¹ Föreningen Tidigt Föräldrastöd. Projektledare i Göteborg

² Föreningen Tidigt Föräldrastöd. Projektledare i Karlstad

Sammanfattning: Bättre stöd till utsatta småbarnsföräldrar genom kulturtolkar och doulor. Föreningen Tidigt Föräldrastöd driver projektet "Jämlig start i livet" med syfte att göra samhällets stöd (t ex på familjecentralen) mer tillgängligt för utsatta småbarnsfamiljer – särskilt de nyanlända. Därigenom stärks de yngsta barnens rätt till hälsa och utveckling.

Beskrivning: Föreningen Tidigt Föräldrastöd driver sedan två och ett halvt år arvsfondsprojektet "Jämlig start i livet" i nordöstra Göteborg och i Karlstad. Föreningen har kulturtolkar och doulor som ger stöd till föräldrar i utsatta situationer. Sociala svårigheter överlappar varandra i de familjer föreningen har kontakt med: migration, separationer, våld, vårdnadstvister, ekonomisk utsatthet och hemlöshet. När föräldrarna inte talar svenska skärps problemen och blir än svårare att lösa.

Det finns ett starkt samband mellan barns hälsa och föräldrarnas levnadsbetingelser. Mammans stress under graviditeten får livslånga konsekvenser för det ofödda barnet. Socialt betingade skillnader i barns hälsa syns redan vid födelsen. En kritisk period i barnets tidiga utveckling är därför graviditeten och det första levnadsåret. Barnet är vid denna tid extremt beroende av en mamma (eller vårdnadshavare) som mår psykiskt och fysiskt någorlunda bra.

Föräldrar i utsatta situationer har svårare att tillgodose barnets behov av uppmärksamhet, trygghet och omvårdnad. Senare års hjärnforskning visar hur den tidiga utvecklingen av barnets hjärna har livslånga konsekvenser. Det gäller bland annat kognitiv och social förmåga, empati och förmåga att hantera stress. Även barnets tidiga fysiska utveckling beror på föräldrarnas möjlighet och förmåga att ge tillräckligt god omvårdnad.

De yngsta barnen har rätt till liv, utveckling, och bästa uppnåeliga hälsa (barnkonventionen artikel 6 och 24) men kan inte föra sin egen talan. Stödet riktas främst till föräldrarna. Samhällets erbjuder generellt stöd till alla blivande och nyblivna föräldrar. Före och efter förlossningen inom mödrahälsovård, barnhälsovård, öppna förskolor och familjecentraler erbjuds stöd individuellt och i grupp. Föräldrar i svåra sociala situationer och med störst behov, missar ofta dessa möjligheter.

En utsatt grupp är föräldrar som är nya i landet och inte talar svenska eller behöver annat stöd än det som erbjuds. Genom nära kontakter med föräldrar och barn har projektet "Jämlig start i livet" avslöjat brister i samhällets sociala skyddsnät. Brister, som drabbar just de allra minsta och ibland ännu ofödda barnen. Nya arbetssätt har fyllt i det som saknas. Kulturtolkar och doulor har också gjort samhällets resurser tillgängliga för de föräldrar som har störst behov. Föreläsningen berättar mer om detta.

57 - Växa tryggt - föräldraskapsstöd i samverkan

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Anna-Maria Troedsson¹

Katarina Nilsson¹, Åsa Lefevre², Marika Jannerfjord³, Ing-Mari Redmo Emanuelsson⁴, Pernilla Ny⁵

¹ Kommunförbundet Skåne

² Kunskapscentrum BHV Region Skåne

³ Helsingborgs stad

⁴ Folktandvården Skåne

⁵ Kunskapscentrum KHV Region Skåne

Sammanfattning: Växa tryggt är ett utökat hembesöksprogram i Skåne där barnhälsovårdssjuksköterskan samverkar med föräldrastödjare, barnmorska och tandsköterska. Samverkan innebär att professionernas kompetenser kompletterar varandra och ett tidigt förstärkt stöd kan erbjudas till barn och föräldrar. Växa tryggt erbjuder ca 2000 barn och deras familjer att vara med och familjerna är spridda i stora och små kommuner. Under seminariet kommer vi att presentera Växa tryggt's upplägg, logistik och struktur samt visa på hur programmet lyfter barnets rättigheter. Vi kommer också att berätta om innehållet i hembesöken och de olika professionernas roller samt om hur projektet utvärderas av Malmö Universitet.

Beskrivning: Växa tryggt är en del av regeringens satsning för att öka tillgängligheten inom barnhälsovården för att nå ut till familjer med större behov. Satsningen syftar till att stärka de insatser som barnhälsovården redan gör, och att arbeta på nya sätt för att nå ut till barn och familjer som befinner sig i en socioekonomiskt utsatt situation. På sikt är syftet att bidra till minskade skillnader i hälsa och tandhälsa mellan olika grupper med olika sociala och ekonomiska förutsättningar.

I föreläsningen kommer vi att visa på hur projektet lutar sig på barnkonventionen. Barnets rättigheter tillgodoses genom att Växa tryggt erbjuder stöd i föräldraskapet (art 5, 18 och 31) och som alla offentliga aktörer har de som arbetar med Växa tryggt ett ansvar och en skyldighet att gripa in när föräldrar inte klarar av sin föräldraroll och när barnets rättigheter inte tillgodoses inom familjen (art 19). Dessa fyra grundprinciperna (art 2, 3, 6 och 12) ligger till grund för hela det utökade hembesöksprogrammet.

4b Medling & samverkan för att minska konflikter mellan föräldrar

33 - Samverkansteam – för stöd till barn och föräldrar i samband med separation

2. Separationer och vårdnadstvister

Marianne Gabrielsson¹

¹ Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Sammanfattning: Stiftelsen Allmänna Barnhuset drev utvecklingsarbetet Samverkansteam 2014–2017. Syftet var att pröva om ett samordnat tvärprofessionellt stöd kunde bidra till att konflikter mellan föräldrar minskade och att de skadeverkningarna konflikterna kan få för barn och föräldrar därmed minimeras.

Beskrivning: Barnets rättigheter är fastställda i Barnkonventionen. Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Varje barn har rätt till utveckling, skydd och omvårdnad. Det är barnets föräldrar som har huvudansvaret för att barn får sina rättigheter tillgodosedda. Men när föräldrarna går skilda vägar och är i stark konflikt med den andra föräldern då kan det finnas risk för att barnets behov av omvårdnad och utveckling blir lidande. Artikel 4 ålägger alla konventionsstater att vidta åtgärder för att barns rättigheter ska kunna efterlevas. Försöksverksamheten var ett steg i en sådan åtgärd. Det drevs med stöd från socialdepartementet i Helsingborg, Malmö, Nacka, Norrköping och Västerås. De fem kommunerna arbetade med att etablera samverkan, använda frågeverktyget Detection of Overall Risk Screen (DOORS), erbjuda insatser och stärka barns delaktighet. Det sistnämnda lyfte särskilt fram artikeln 12 i Barnkonventionen, barns rätt att uttrycka sin vilja och uppfattning och samhällets ansvar att beakta det. Två forskningsteam följde arbetet, det ena följde samverkansprocessen och det andra undersökte barns och föräldrars situation och upplevelser av stödet. Utvärderingen av samverkan visade att teamen medvetet använt sig av kunskap om vad som främjar samverkan vilket ledde till att en fungerande samverkan etablerades och goda exempel finns på att barn och föräldrar snabbt har kunde få hjälpsamt stöd. Elevhälsan var i några kommuner involverade vilket ökade kontaktytan mot barns vardag. Utvärderingen som undersökte barns och föräldrars situation och upplevelser av stödet som teamen erbjöd visar att DOORS har varit till stor hjälp i att undersöka varje förälders situation och uppfattning av barnets, med beaktande av risker. Föräldrar upplevde sig tagna på allvar och det uppmuntrade föräldrar att se situationen från olika perspektiv något som satte igång förändringsprocesser. Professionella och föräldrar har uppskattat DOORS, men saknade ett specifikt barn-DOORS. Kommunerna utökade sitt utbud av insatser till målgruppen på generell och selekterad nivå i någon omfattning på indikerad nivå. De fick också i viss omfattning tillgång till stöd som målgruppen tidigare ej haft tillträde till. Utvärderingen visade att det fanns behov av att kunna erbjuda en större bredd av insatser. Stiftelsen Allmänna barnhuset ser gärna att fler kommuner arbetar förebyggande, med DOORS och i samverkan för att barns rättigheter i separation ska kunna säkerställas.

32 - Medling som alternativ konfliktlösningsmetod i vårdnadstvister

2. Separationer och vårdnadstvister

Alexandra Lyckman¹

1

Sammanfattning: I domstolstvist om vårdnad, umgänge och barns boende kan uppdrag lämnas till en medlare att försöka få föräldrarna att nå en samförståndslösning som är förenlig med barnets bästa. Medling är en strukturerad process i vilken föräldrarna kan föra en konstruktiv dialog. Genom en tydlig metod kan samförståndslösningar hittas i en klar majoritet av fallen.

Beskrivning: Barns bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn. För barn innebär medling att föräldrarnas konflikter minskar, domstolsförfaranden kan avslutas och kommunikationen mellan föräldrarna förbättras långsiktigt.

Parter i en konflikt har bättre förutsättningar att själva fatta hållbara och långsiktiga beslut om sina egna och sina barns angelägenheter, än vad utomstående auktoriteter såsom domstolen har.

Medlaren är objektiv och neutral och hjälper föräldrarna att i en strukturerad process föra en konstruktiv dialog om barnen samt att klarlägga behov och intressen. Barnets intressen samt barnets rätt att komma till tals uppmärksammas tydligt. Som advokat kan jag, när jag får uppdrag som medlare, förklara juridiken och domstolsprocessen för föräldrarna samt hjälpa till att upprätta överenskommelser mellan föräldrarna som kan ligga till grund för en dom. Bland de föräldrar som deltagit i såväl samarbetsamtal hos familjerätten som i medling hos oss, är uppfattningen många gånger att medling fungerar bättre än samarbetsamtal, eftersom medling är mer konkret och fokuserad på att hitta lösningar genom överenskommelser.

Co-mediation är en metod som skapar förutsättningar att nå överenskommelser mellan föräldrarna i en stor del av de tvister som är anhängiga i domstol. I medlingen kan föräldrarna föra en dialog i en strukturerad process, lära sig att kommunicera mer konstruktivt och fatta beslut utifrån barnens behov. Konflikten avväpnas, förtroende och tillit kan återuppbyggas. Medling är det snabbaste sättet att lösa konflikter.

Men idag används medling i endast 1 - 3% av domstolstvisterna. Domare tycker att det är alltför osäkert att utse en person vars kompetens är svår att kvalitetssäkra. Genom att lära ut en metod för medling, som innefattar screening för att uppmärksamma risker såsom maktobalanser, verktyg i form av bl a aktiv lyssning, brainstorming och jag-budskap, kan föräldrar ges möjlighet att hitta gemensamma intressen - barnen - och minska konflikten till den andra föräldern. Om fler medlare använder sig av en fungerande metod, kommer antalet medlingar att öka. Jag vill berätta om den metod vi använder vid medling. I våra medlingar nås överenskommelser mellan föräldrarna i 2/3 av fallen.

4c Barnkonventionen som lag - hur blir det för barn i utsatta situationer?

8 - Barnkonventionen 2020: Är vi redo? - Barnets egenmakt för en god start i livet

1. Våld

Magnus Jägerskog¹

¹ Generalsekreterare BRIS

Sammanfattning: Sverige präglas av ökad segregation med utanförskap som följd. Det är genom tidiga stödinsatser till familjen som barnets ges reella möjlighet att tillgodogöra sig kunskap, att komma in i samhället och få egenmakt att påverka sitt liv. Ett familjestöd som utgår från barnets rättigheter är en av de viktigaste insatserna samhället kan genomföra för att undvika ojämlikhet och minska negativa utfall för barn.

Beskrivning: Sverige präglas av ökad segregation med utanförskap som följd. Utanförskapets pris påverkar hela samhället. Men allra mest påverkas de barn som av olika skäl inte får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda och inte heller ges förutsättningar till en god start i livet. Det är genom tidiga stödinsatser till familjen som barnets ges reella möjlighet att tillgodogöra sig kunskap, att komma in i samhället och få egenmakt att påverka sitt liv.

Barnkonventionen, som år 2020 blir gällande lag, ålägger Sverige att tillgodose varje barns rätt till trygghet och ett liv fritt från våld. Varje barn är unikt, men vad varje barn har gemensamt är beroendet av omvårdnad från vårdnadshavare. För att vårdnadshavarna ska kunna agera för sitt barns bästa är samhället skyldig att stödja familjen. Vårdnadshavares behov av stöd ser olika ut och behovet kan också variera över tid, både yttre och inre faktorer påverkar. Det kan vara vårdnadshavares individuella förutsättningar, barnets utveckling, händelser/kriser inom familjen, uppväxtmiljön eller förändringar i samhället såsom krig, flykt mm som påverkar.

Bris möter vårdnadshavare i behov av extra stöd i sin roll utifrån att familjen lever i en särskilt utsatt livssituation som påverkar både barn och vårdnadshavares hälsa negativt och befäster utanförskap i samhället. Ett familjestöd som utgår från barnets rättigheter är en av de viktigaste insatserna samhället kan genomföra för att undvika ojämlikhet och minska negativa utfall för barn och unga.

Forskning visar att en mindre insats till alla kan ha större förebyggande effekt än stora insatser för få. Det beror bl.a. på att det är svårt att förutse vilka barn respektive vårdnadshavare som kommer få svårigheter längre fram, och att ett öppet stöd för alla gör att fler tar del av erbjudandet.

Bris arbete med stödgrupper till vårdnadshavare och barn bygger på barns delaktighet och inflytande. Expertgrupp barn är Bris inflytandemetod utformade utifrån FNs konvention om barnets rättigheter – att varje barn har rätt till en åsikt och att göra den hörd (artikel 12).

1 - #Bris Innovationslabb

1. Våld

Lisa Bragée¹

¹ BRIS

Sammanfattning: #Bris Innovationslabb har som mål att bryta utanförskap, minska kriminalitet och öka jämställdhet. Bris tillsammans med Göteborgs Stad har skapat ett socialt innovationslabb i Tynnered, ett av Göteborgs socioekonomiskt utsatta områden. Till projektet har vi knutit relevanta samhällsaktörer, experter, beslutsfattare och unga som är experter på sina liv.

Beskrivning: Inom ramen för barn som lever med våld vill Bris lyfta projektet #Bris Innovationslabb. Projektet ämnar stärka barnets rättigheter för de barn som lever i utsatta områden så att varje barn, oberoende av familjens socioekonomiska status, religion eller etnicitet ska kunna leva ett liv fritt från våld och diskriminering. Projektet är knutet till forskning som ger en analys samt assisterar i framtagandet av en modell som kan användas runtom i Sverige. Projektets övergripandemål är att bryta utanförskap, minska kriminalitet och öka jämställdhet.

Den socioekonomiska utsattheten växer på olika sätt bland barn och unga och det är särskilt tydligt i vissa områden i Sverige. Bris innovationslabb bidrar till att bryta utanförskap och öka den psykiska hälsan. Bris tillsammans med Göteborgs Stad har skapat ett socialt innovationslabb i Tynnered, ett av Göteborgs socioekonomiskt utsatta områden. Till projektet har vi knutit relevanta samhällsaktörer, experter, beslutsfattare och unga som är experter på sina liv.

Projektets syfte är att olika samhällsaktörer och berörda barn tillsammans hittar lösningar och modeller för att stärka barnets rättigheter, som varje barns rätt till ett liv fritt från våld, psykisk hälsa och stöd. Detta uppnås genom tvärsamverkan mellan olika aktörer i samhället och med stor delaktighet och eget inflytande av barn och unga. Att säkerställa att varje barn får sina rättigheter tillgodosedda är ett avgörande arbete för minskad segregation. Genom att arbeta med barns och ungas delaktighet erkänns, respekteras och skyddas barn som rättighetsbärare, i enlighet med barnkonventionen.

Med denna bakgrund har Bris Innovationslabb strategiskt valt att arbeta med Vättnedalsskolan som ligger i det socioekonomiskt utsatta området Tynnered. För att möta en grupp med bred representation av alla barn väljer Bris att samarbeta med skolor, då vi har möjlighet att nå en mångfald av elever. Urvalet av elever är barn som bor och lever i Tynnered. På Bris är barn alltid experter och rätt till inflytande. Bris använder modellen "Expertgrupp Barn" för att barn och unga ges möjlighet att påverka processen framåt. Metoden Expertgrupp barn lämnar utrymme för barnet att formulera sina egna tankar och berätta om egna erfarenheter, men också att utveckla idéer tillsammans med andra.

42 - Från teori till praktik - hur tar vi gemensamt ansvar för att tillgängliggöra barns rättigheter när barnkonventionen blir lag?

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Representanter från Barnrättsbyrån¹

¹ Barnrättsbyrån

Sammanfattning: Välkommen till en föreläsning där Barnrättsbyrån pratar om hur svårt det är att som barn själv hävda sina rättigheter och vad som krävs av oss vuxna för att se till att barns rättigheter tillgängliggörs i praktiken när barnkonventionen blir lag. Barnrättsbyrån lyfter barnens erfarenheter och ger tips på hur vi kan samarbeta för att uppnå förändring.

Beskrivning: Sverige har en lagstiftning med målet att alla barn ska växa upp under goda och trygga förhållanden och ett välutvecklat system för stöd och hjälp till barn som far illa. Detta till trots möter Barnrättsbyrån dagligen barn i utsatta situationer som faller mellan stolarna och inte får den hjälp de har rätt till. Inte sällan i kontakt med samma myndigheter som är satta att skydda dem.

Att som enskilt barn veta vart man ska vända sig när ens rättigheter kränkts är inte alltid lätt. Även om ett barn i utsatthet och utan stöd från vuxna runt omkring har en juridisk möjlighet att klaga och hävda sin rätt kan det i praktiken vara nästintill omöjligt. FN:s barnrättskommitté och flera statliga utredningar vittnar om samma sak - det saknas en avgörande instans i Sverige dit barn och unga själva kan vända sig utifrån sina rättigheter i barnkonventionen.

Den 1 januari 2020 blir barnkonventionen svensk lag och i samband med det kommer det ställas högre krav på myndigheter som på olika sätt kommer i kontakt med barn. Barnrättsbyrån kommer i den här föreläsningen ge plats åt barnens egna berättelser för att ge exempel både på vart systemet ibland brister men också på tillfällen när det fungerar som bäst. Barnrättsbyrån kommer även utifrån sin metod lyfta vilka grundförutsättningar de anser krävs för att barns rättigheter ska tillgängliggöras i praktiken.

Barnrättsbyrån kommer under föreläsningen prata om rollen som ombud i kontakt med andra yrkesverksamma och lyfta vilka möjligheter som finns att tillsammans skapa en positiv förändring för det enskilda barnet. Vidare kommer Barnrättsbyrån titta på sin egen funktion i förhållande till barnkonventionen och det tredje tilläggsprotokollet.

4d Att fråga om våld

22 - Strukturerade risk-/skyddsintervjuer som underlag för bedömning i barnavårdsutredningar rörande misstanke om våld mot barn

1. Våld

Ole Hultmann¹

Ulf Axberg¹

¹ Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet

Sammanfattning: Ett tvärvetenskapligt forskningsprojekt om en ny typ av risk-/skyddsintervjuer som underlag för bedömning i barnavårdsutredningar. Intervjuerna lyfter fram barns röster om våldsupplevelser genom strukturerade frågor. Intervjuerna kan användas med barn från fem till sjuåttio års ålder och prövas nu i barnavårdsutredningar med stöd av Socialstyrelsen.

Beskrivning: Barn är ofta kapabla att lämna relevant information om sina upplevelser av våld och relationerna i sin familj. Att intervjua barn om våldserfarenheter ställer stora krav på intervjuaren, då det kan väcka traumatiska minnen, vara skambelagt att tala om och barn kan vara motvilliga till eller rädsla för att avslöja familjeförhållanden. För att denna information skall komma fram i en intervjusituation är det avgörande på vilket sätt barn tillfrågas och med vilka frågor.

Internationell forskning visar att riskbedömningar i barnavårdsärenden blir mera tillförlitliga om man använder strukturerade metoder. Existerande metoder tar dock inte hänsyn till barns perspektiv på händelser och relationer. Vårt barnperspektiv handlar om barns upplevelse av otrygghet och rädsla i relation till föräldrar, utvecklingsrelaterade risker, traumatisering och barns eget agerande i akuta vålds- och farosituationer. Avsaknaden av strukturerade frågor till barn om dessa riskfaktorer innebär att man i utredningar kan gå miste om ett viktigt underlag i en riskbedömning.

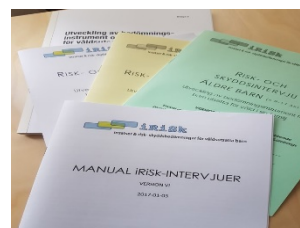
De intervjuer som har utvecklats inom ramen för iRiSk-projektet (insatser och Risk-/Skyddsintervjuer med våldsutsatta barn) använder fokuserade frågor som uppmuntrar barn att berätta hur de upplevt våldshändelser och hur de har reagerat på situationen i familjen. Intervjuerna har utvecklats med stöd av Socialstyrelsen och prövats med barn (från fem till 17 års ålder) och deras föräldrar.

I våra studier prövar vi om information som barn själva lämnar om sin situation kan användas som underlag i riskbedömningar och därmed bidra till att öka barnskyddet (BK artikel 12). Även barnets rätt till en uppväxt fri från våld från föräldrars sida är ett mål som risk-/skyddsintervjuerna vill bidra till att nå (BK artikel 19). Projektet syftar också till att lyfta fram ett fokus på barns psykiska hälsa och rätt till rehabilitering när barnet utreds inom socialtjänsten (artikel 39).

Risk-/skyddsintervjuerna prövas för närvarande för att utvärdera användbarheten och den prediktiva validiteten.

Broberg, A., Almqvist, K., Appell, P., Axberg, U., Cater, Å., Draxler, H., Eriksson, M., Grip, K., Hjärthag, F., Hultmann, O., Iversen, C., Röbäck, K. S. (2015). *Utveckling av bedömningsinstrument och stödinsatser för våldsutsatta barn*. Göteborgs universitet.

Iversen, C. (in press) Beyond Accessing Information: Claiming to Understand in Child Social Welfare Interviews. *British Journal of Social Psychology*.

2 - Att ställa frågor om våld till barn och föräldrar inom BUP

1. Våld

Ann Wolmar¹

Carina Eliason¹

¹ Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer

Sammanfattning: Våld i nära relationer är ett allvarligt brott som orsakar stort fysiskt och psykiskt lidande. Sedan 2017 arbetar tre Barn- och ungdomspsykiatriska mottagningar, tre Barn- och ungdomsmedicinska mottagningar och Familjehuset Klippan i Kungälv, Ale, Stenungssund och Tjörn med att ställa rutinmässiga frågor om våld till både barn och vårdnadshavare.

Beskrivning: Våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor är allvarliga brott som orsakar stort fysiskt och psykiskt lidande. Våldet drabbar alla i familjen, inte minst barnen. Att utsättas för våld, sexuella övergrepp, försummelse eller att ha bevittnat/upplevt våld mot närstående under barndomen kan, förutom det lidande det innebär för stunden, ge allvarliga konsekvenser för barnets psykiska och fysiska hälsa och utveckling. Det finns ett starkt samband mellan våldsutsatthet under barndomen och ohälsa i vuxenlivet.

Barnkonventionen är FN:s konvention om barns mänskliga rättigheter. Barnkonventionens 54 artiklar slår fast att alla barn upp till 18 år har samma rättigheter. Artikel 2,3, 5 ,6, 18, 19 och 34 innefattar barnets bästa och barns rätt till inflytande samt att varje barn har rätt till liv och utveckling. Familjen har huvudansvaret för sina barn men varje stat är skyldig att stötta familjerna och underlätta för dem att ta hand om sina barn på bästa sätt.

Sommaren 2017 initierades ett projekt i område SIMBA i Västra Götaland där man skulle införa rutinmässiga frågor om våld till både barn och vårdnadshavare. Verksamheterna i projektet är tre Barn- och ungdomspsykiatriska mottagningar, tre Barn- och ungdomsmedicinska mottagningar och Familjehuset Klippan på vårdcentralen Kusten i Kungälv, Ale, Stenungssund och Tjörn.

Verksamheterna har fått en gemensam och fördjupad kunskap om våld i nära relationer, sexualiserat våld, hedersrelaterat våld och förtryck, våld på digitala medier. Verksamheterna har i samarbete med VKV utvecklat modeller och arbetssätt för rutinmässiga frågor om våld.

Sedan april 2018 har verksamheterna rutinmässigt frågat både barn och vårdnadshavare om deras erfarenheter av våld i samband med nybesök. Projektet löper under en tvåårsperiod och arbetet ska utvärderas under andra året för att därefter implementeras i hela Västra Götalandsregionen. Under workshopen kommer projektets erfarenheter presenteras av medarbetare från BUP och VKV. Under föreläsningen kommer projektets erfarenheter presenteras av medarbetare från BUP Kungälv och VKV och vi får ta del av barnen/vårdnadshavarnas upplevelser av att få frågor om våld samt deras berättelser.

Barn och unga har rätt att leva utan våld

Våld kan betyda att någon slår dig eller skräms. Eller att du ser någon annan bli slagen. Det kan vara att någon gör dig rädd eller ledsen, att någon bestämmer vem du får umgås med eller tvingar dig att göra sånt du inte vill.

Därför frågar vi

VKV - Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer

16 - Menar ni att vi ska fråga alla? - om att rutinmässigt fråga barn om våld och övergrepp

1. Våld

Bengt Söderström¹

Olle Hultmann², Hanna Thermaenius³, Susanne Fornander⁴, Helena Jönsson⁴, Veronika Fröberg⁵

¹ Stiftelsen Allmänna Barnhuset

² BUP och Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet

³ Rädda Barnen

⁴ Barn och ungdomshälsan Nässjö

⁵ Kävlinge kommun

Sammanfattning: Olika projekt har försökt få verksamheter att ställa frågor om våld rutinmässigt till barn; iRiSk-projektet om insatser och riskbedömningar, BUP i Göteborg, Rädda Barnen med elevhälsan och Allmänna Barnhusets projekt för Stöd och behandling i fem regioner. Vi ger exempel och diskuterar erfarenheter och framgångsfaktorer.

Beskrivning: Alla barn som utsatts för våld eller sexuella övergrepp har rätt till rehabilitering (BK artikel 39). En förutsättning är att någon berättar vad som hänt. Den som utövat våldet gör nästan aldrig det. Våldsutsatta barn pratar ofta med kamrater eller närstående, men berättar sällan för någon professionell eller myndighet (1).

Många barn som varit utsatta för en typ av våld har också varit utsatta för andra former av våld eller svåra livshändelser. Att vara med om flera typer av utsatthet under uppväxten ökar risken för traumasymtom (2), men också risken för långvarig psykisk och somatisk ohälsa (3). Barn som varit med om en typ av våld behöver alltså få frågor om andra våldserfarenheter.

Sedan Socialstyrelsen vägledning 2014 har många försökt införa rutinmässiga frågor om våld till barn och föräldrar inom socialtjänst och hälso- och sjukvård. Men det har visat sig svårt att implementera fullt ut (4). Personal behöver vara beredd att lyssna och veta vad de ska göra av svaren för att kunna ta emot berättelser om våld.

Vi vill ge inspiration och exempel på hur verksamheter kan arbeta för att få det att fungera på riktigt.

Rädda Barnen har arbetat med implementering av rutinfrågor i elevhälsan. iRiSk-projektet har arbetat med rutinmässiga frågor om våld i samband med risk/skyddsintervjuer. Inom Allmänna Barnhusets projekt sprids BOUH Nässjös modell med en mottagningsintervju som följs av flera obligatoriska moment och Socialtjänsten i Kävlinge prövar LYLES, ett validerat formulär för screening av våld och svåra livshändelser (5).

(1) Jernbro C, Jansson S (2107) Våld mot barn 2016 – En kartläggning. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

(2) Nilsson D, Gustafsson PE, Svedin CG (2009) Self-reported potentially traumatic life events and symptoms of posttraumatic stress and dissociation. *Nordic Journal of Psychiatry*.

(3) Hughes K., et al. (2017) The effect of multiple adverse childhood experiences on health: a systematic review and meta-analysis. *Lancet Public Health*. 2017 Aug;2(8):e356-e366.

(4) Frågor om våld - En kartläggning av hur socialtjänsten och hälso- och sjukvården frågar om våldsutsatthet och våldsutövande samt användning av bedömningsmetoder. Socialstyrelsen, 2018.

(5) Nilsson D, Svedin CG (2017) Kunskapsöversikt om stöd och behandling för barn som utsatts för sexuella övergrepp och fysisk misshandel. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

4e Ensamkommande & nyanlända - hälsa och insatser

51 - Stöd till ensamkommande barn och unga – effekter, erfarenheter och upplevelser. Systematisk litteraturöversikt och etiska och samhällseliga aspekter från SBU

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Henry Ascher¹

Åsa Backlund², **Gunilla Fahlström**³

¹ Göteborgs universitet

² Stockholms universitet

³ Statens beredning för medicinsk och social utvärdering

Sammanfattning: Gemensamt för ensamkommande barn och unga är att de har separerats från sina föräldrar och befinner sig i ett främmande land. De har i olika grad upplevt förluster och traumatiska erfarenheter, ofta både före och under flykten. Mottagandet i Sverige är komplext, bland annat avseende antalet aktörer och olika lagstiftningar.

SBU har gjort en systematisk litteraturöversikt om a) vetenskapligt dokumenterade effekter av olika stödjande insatser från socialtjänst, hälso- och sjukvård samt skola; b) forskning som belyser ensamkommande barns och ungas upplevelser och erfarenheter av vad som främjar och hämmar en positiv utveckling i det nya landet. Dessutom diskuteras samhällets arbete med ensamkommande barn och unga upp till 18 år utifrån etiska och juridiska aspekter.

Metod och material

Litteratursökningar har gjorts i ett tiotal databaser. För den kvantitativa delen granskades 1 201 abstrakt och för den kvalitativa granskades 1 009 abstrakt. Bedömning av studiernas relevans och kvalitet (dvs. risk för snedvridning av resultat) gjordes oberoende av minst två personer enligt särskilda granskningsmallar. Deskriptiv kvalitativ innehållsanalys med fokus på det manifesta innehållet i empiri om upplevelser och erfarenheter användes. Förstanivåteman extraherades induktivt ur insamlade rådata i studierna och kondenserades därefter till mer övergripande andra- och tredjenivåteman.

Resultat

Ingen kontrollerad studie om effekt kunde inkluderas men 29 artiklar om studier med kvalitativ design inkluderades. Fem studier var svenska. Totalt ingick 519 deltagare varav 136 flickor. Sju övergripande teman identifierades. Temana är:

- Säkerhet och kontroll: en grundläggande förutsättning
- Det nya landet: både möjligheter och svårigheter
- Att hantera svårigheter: en balans mellan olika strategier
- Vardagsmiljöer: stödjande relationer liksom inflytande i boende samt tillgång till skola och aktiviteter är viktiga
- Relationer: stöd och vägledning från vuxna är betydelsefullt, kontakt med jämnåriga viktigt, men också svårt
- Socialtjänst och hälso- och sjukvård: varierande uppfattningar om och erfarenheter av stöd och behov
- Identitet och tillhörighet: att få ihop det förlutna, nuet och framtiden.

Diskussion

Genom den kvalitativa syntesen har ensamkommande barn och unga kommit till tals, en rättighet enligt FN:s Barnkonvention. Deras röster ger en viktig bild av vad de anser gynnar respektive

missgynnar dem. Den kunskapen är särskilt angelägen i avsaknad av kontrollerade studier som utvärderar effekter och ger även viss vägledning om hur samhällets stöd till den heterogena gruppen av ensamkommande barn och unga kan utformas, i enlighet med deras rättigheter i Barnkonventionen.

Beskrivning: Presentation av den första systematiska sammanställningen av forskning om upplevelser och insatser för ensamkommande barn och unga.

48 - Psykisk hälsa och psykiatrisk vård bland nyanlända barn

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Hillevi Busch¹

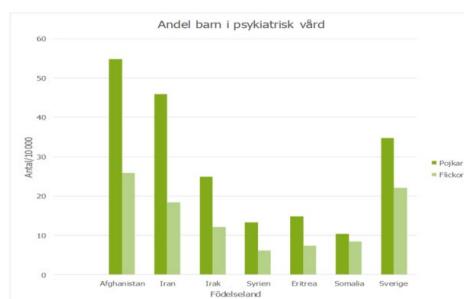
Martin Söder¹

¹ Folkhälsomyndigheten

Sammanfattning: Alla barn har rätt till bra hälsa och sjukvård. Men förekomsten av psykiatrisk vård bland nyanlända barn varierar beroende på barnens födelseland. Barn från vissa länder har betydligt högre andel i psykiatrisk vård jämfört med barn födda i Sverige, medan barn från andra länder har betydligt lägre förekomst. Ensamkommande barn var särskilt utsatta med mer psykiatrisk vård och med risk för narkotikabruk.

Beskrivning: Runt en fjärdedel av alla världens migranter är barn. Barn i migration utgör en särskilt utsatt grupp eftersom de är beroende av vuxna för sin trygghet och överlevnad. Många barn flyr sina hemländer utan vuxna. Också barn som kommit till Sverige med sin familj kan uppleva svårigheter. Statistik visar att många vuxna migranter har sämre ekonomiska förutsättningar, vilket kan påverka både barnens och föräldrarnas hälsa negativt. Även stark stress i samband med migrationen kan påverka den psykiska hälsan. Enligt barnkonventionen har varje barn rätt till bra hälsa liksom till sjukvård vid behov, men statistik visar förekomsten av psykiatrisk vård bland nyanlända barn varierar med barnens födelseland. Psykiatrisk vårdkonsumtion är ett sätt att mäta förekomsten av psykisk ohälsa i olika grupper av befolkningen. Måttet är dock inte fullständigt eftersom inte alla som har psykisk ohälsa får vård i psykiatri. Folkhälsomyndighetens analyser av sjukvårdsdata gällande barn och unga som migrerat till Sverige visar på skillnader mellan olika migrantgrupper.

Förekomsten av psykiatrisk vård bland nyanlända barn varierar beroende på vilket land barnen kommer ifrån och hur länge barnen har bott i Sverige. Det finns även könsskillnader. Nyanlända pojkar från Afghanistan och Iran hade högst andel som fått psykiatrisk vård medan flickor från Syrien, Somalia och Eritrea hade lägst andel. Skillnaderna mellan grupperna var påtagliga. År 2014 fick 55 av 10 000 nyanlända pojkar från Afghanistan psykiatrisk vård. Motsvarande siffra för nyanlända pojkar från Somalia var 10 per 10 000. Av pojkar födda i Sverige var förekomsten av psykiatrisk vård 35 per 10 000. Detta innebär att särskilt pojkar från vissa länder har betydligt högre andel i psykiatrisk vård jämfört med pojkar födda i Sverige, men också att både flickor och pojkar från andra länder har betydligt lägre förekomst av psykiatrisk vård. Ensamkommande barn utgör en särskilt utsatt grupp och andelen som fått psykiatrisk vård bland dessa barn var högre än hos icke-ensamkommande barn. Under föreläsningen kommer även nya resultat att presenteras, vilka baseras på en enkätundersökning där nyanlända barn själva har fått beskriva sin hälsa.

4f Samverkan och barns röster om socialtjänsten

15 - Islandsprojektet - ett samverkans- och samarbetsprojekt med fokus på barns rätt till ett liv utan våld

1. Våld

Carina Eliason¹

Sara Sanzén¹, Laila Dichter², David Toresson³

¹ Västra Götalandsregionens Kompetenscentrum om våld i nära relationer

² Polisen Brotts i nära relation Region Väst

³ SDF Askim Frölunda Högsbo

Sammanfattning: Vid en akut våldshändelse i en familj med barn är det många samhällsinstanser som ska samarbeta. Polis, åklagare, socialtjänst, socialjour samt hälso- och sjukvård kan alla vara inblandade. Under vårt seminarium berättar vi om samverkans-/samarbetsmodellen i Islandsprojektet och hur den kan göra skillnad för våldsutsatta barn på kort och lång sikt.

Beskrivning: Vid en akut våldshändelse i en familj med barn är det många olika samhällsinstanser som ska samarbeta på en operativ nivå. Polis, åklagare, socialtjänst, socialjour samt hälso- och sjukvård kan alla vara inblandade.

Islandsprojektet är ett pilotprojekt med målet att utveckla ett konkret och effektivt samarbete/samverkan mellan dessa ovanstående instanser under handläggning och uppföljning av akuta våldshändelser i familjer med barn. Våldsutsatta vuxna och barn samt barn som bevittnat/upplevt våld skall ur ett helhetsperspektiv i större omfattning synliggöras och erhålla ett adekvat och konsekvent bemötande samt erhålla skydd, stöd och behandling. Personer som utövar våld skall i större omfattning lagföras och erhålla adekvat stöd och behandling.

I projektet arbetar vi utifrån ett barnrättsperspektiv och då framför allt artikel 19 (barns rätt till skydd mot våld) samt artiklarna 3 (barnets bästa), 6 (barnets rätt till liv och utveckling), 12 (barns rätt att göra sin röst hörd) och 39 (barns rätt till rehabilitering). För barn som lever i familjer med våld är det tänkt att projektet ska göra skillnad genom att barnens behov av skydd uppmärksammas, de får information om vad som händer, handläggningen effektiviseras för att eliminera onödig väntan och vägarna till stöd och behandling blir tydligare. Det gör också skillnad för barnen i ett längre perspektiv om föräldrarna får stöd och behandling, både den våldsutsatta och våldsutövaren.

Målgruppen för Islandsprojektet är våldsutsatta vuxna och barn, barn som bevittnat/upplevt våld samt våldsutövare i pilotområdena SDF Askim/Frölunda/Högsbo samt SDF Västra Göteborg i Göteborgs stad, Västra Götaland. Islandsprojektet har pågått operativt sedan januari 2017. Utvärdering pågår fram till december 2019 och sedan är tanken att modellen ska implementeras lokalt och regionalt, kanske även nationellt.

Vi vill i vårt seminarium berätta om hur Islandsprojektet utvecklades, hur det operativa arbetet ser ut, vad vi har sett för positiva effekter hittills och vad det finns för utvecklingsspår. Vi vill framför allt betona hur projektet och samverkans-/samarbetsmodellen kan göra skillnad för våldsutsatta barn och deras föräldrar både kortsiktigt och långsiktigt.

47 - Mina möten med socialtjänsten - Hjärnkollambassadörer berättar

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Maria Kundefält Trygg¹

¹ Riksförbundet Hjärnkoll

Sammanfattning: Hjärnkollambassadörer berättar om sina erfarenheter av socialtjänstens insatser under sin uppväxt och delar med sig av konkreta exempel och värdefull kunskap som kan användas av den som möter barn och unga i utsatta situationer

Beskrivning: I Barnkonventionen framgår att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barnet och att varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. För att kunna utforma rätt metoder och insatser för barnets bästa behöver vi därför inhämta kunskap från dem som själva har befunnit sig i en utsatt situation som barn.

Under seminariet kommer några av Hjärnkolls ambassadörer dela med sig av sina egna erfarenheter av att växa upp i en utsatt miljö samt av kontakten med socialtjänsten. En av de medverkande är Anna –Clara Skogholt, 27 år. Hon har vårdats på olika HVB-hem och inom barn- och ungdomspsykiatri. Hennes oroliga och utsatta ungdomstid och uppväxt på institutioner har påverkat henne på flera sätt och hon delar med sig av sina erfarenheter och strategier. Hon berättar också om vilken betydelse hennes handläggare på socialtjänsten hade och hur hon blev hennes fasta punkt och räddning.

Den egenupplevda kunskapen kan ligga till grund för ett mer behovsanpassat omhändertagande av barn i som lever under svåra villkor. Genom att lyfta barnets röst och erfarenheter kan vi öka barns delaktighet och möjlighet att påverka beslut som gäller dem.

Riksförbundet Hjärnkoll arbetar för att öka kunskapen om psykisk ohälsa och minska diskrimineringen i samhället med målet att alla ska ha lika rätt oavsett psykiskt funktionssätt.

5a Insatser när barn har utsatts för våld i hemmet

23 - Stöd och behandling när barn och föräldrar fortsätter att leva tillsammans trots misstankar om barnmisshandel

1. Våld

Johanna Thulin¹

Åsa Landberg², Bengt Söderström²

¹ Linnéuniversitet

² Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Sammanfattning: Vid misstanke om fysisk barnmisshandel kommer de flesta barn att åka hem till sina föräldrar igen, även om de fortfarande är misstänkta för brott. Vi presenterar två metoder anpassade för dessa familjer, Efter Barnförhøret och KIBB.

Beskrivning: Enligt Barnkonventionens artikel 19 ska konventionsstaterna vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och sociala åtgärder samt åtgärder i utbildningssyfte för att skydda barnet mot alla former av våld. Det innefattar att ge barnet och dem som har hand om barnet nödvändigt stöd. Rättsliga ingripanden kan behövas, men är enbart en del av det som barnkonventionen förespråkar.

När föräldrar är misstänkta för fysisk barnmisshandel hörs barnet av polisen utan deras kännedom. Efter barnförhøret kommer de flesta barn att åka hem till sina föräldrar igen, även om de fortfarande är misstänkta för brott. Det ställer krav på att myndigheterna samverkar så att socialtjänsten ger stöd och information till både barnet och föräldrarna. Målet är att barnet inte ska råka illa ut på grund av avslöjandet av misshandel och att erbjuda insatser som syftar till att våldet upphör. Stiftelsen Allmänna Barnhuset undervisar sedan 2017 i arbetsmodellen Efter barnförhøret som bland annat innefattar hembesök samma kväll som barnförhøret ägt rum.

Kognitiv Integrerad behandling vid Barnmisshandel (KIBB) ger familjer där föräldrarna utsatt barnen för våld en chans att vända onda spiraler till goda. Behandlingen följer en manual med sexton områden att arbeta igenom. Varje session inleds med att barn och föräldrar arbetar åtskilt med var sin behandlare och avslutas med en stunds gemensamt arbete alla tillsammans. Fokus på våldet är genomgående. Säkerhetskontrakt och trygghetsplanering ingår.

Genom ett respektfullt bemötande och tydligt fokus på våldet skapas förutsättningar för både barn och föräldrar att ta emot hjälp. Med nya kunskaper om våldets effekter och träning i alternativa föräldrastrategier ges föräldrarna större möjlighet att ta ansvar för det våld de utövat och att det inte ska hända igen. Barnet får samtidigt chans att uttrycka och bearbeta sina upplevelser, kunskaper om effekterna av våld och träning i känsloreglering, coping-strategier och andra färdigheter. I de gemensamma sessionerna kan många föräldrar till slut ta till sig barnets beskrivning av våldet och ta sitt ansvar för hur det påverkat barnet och hela familjen.

Metoderna Efter barnförhøret och KIBB samt resultat från senaste årens svenska utvärderingar av KIBB kommer att presenteras, inklusive resultat från kvalitativa intervjuer med barn som genomgått behandlingen.

5b Att lyssna till barn - barnkonsultationer och strukturerad familjeterapi

40 - Barns röster om utsatthet

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Peter Ekman¹

¹ Trossamfundet Svenska kyrkan

Sammanfattning: *Ofta gissar vi oss till vad som är bra för barn, hur de tänker och vad de tycker. Det blir inte alltid, eller kanske sällan, rätt.*

Svenska kyrkan vill erbjuda ett seminarium där vi berättar om de olika metoderna som vi använts oss av i dessa möten med barnet. Vi tänker att seminariet ska visa på goda exempel gällande barnkonsultationer, men också ta upp sådana metoder som inte fungerat i våra sammanhang. Vi vill också lyfta etik och förhållningssätt när det gäller att involvera barnet i beslutsprocesser. Hur kan vi skapa goda och symmetriska möten mellan barn och vuxna? I Botkyrka pastorat genomför vi en barnkonsultation med utsatthet som tema. Vi använder här en metod som vi kallar för *Snap n tell* och som snabbt ger många barn möjlighet att delta. I seminariet kommer vi särskilt att berätta om denna metod.

Beskrivning:

Svenska kyrkan är ett rikstäckande trossamfund med nästan 6 miljoner medlemmar. Svenska kyrkan tog 2012 beslut om att göra barnkonsekvensanalys som en del i beredningen av beslut. Totalt finns det drygt 40 000 förtroendevalda och 20 000 anställda i Svenska kyrkan på tre olika beslutsnivåer. En viktig del i detta omfattande arbete är att lyssna på vad barnet har att säga (barnkonventionen artikel 12). Svenska kyrkan har under snart sex års tid arbetat med barnkonsultationer och har hela tiden haft en reflektion kring metodval, rapportskrivning och presentation av resultat.

Svenska kyrkan vill erbjuda ett seminarium där vi berättar om de olika metoderna som vi använts oss av i dessa möten med barnet. Vi tänker att seminariet ska visa på goda exempel gällande barnkonsultationer, men också ta upp sådana metoder som inte fungerat i våra sammanhang. Vi vill också lyfta etik och förhållningssätt när det gäller att involvera barnet i beslutsprocesser. Hur kan vi skapa goda och symmetriska möten mellan barn och vuxna? I Botkyrka pastorat genomför vi en barnkonsultation med utsatthet som tema. Vi använder här en metod som vi kallar för *Snap n tell* och som snabbt ger många barn möjlighet att delta. I seminariet kommer vi särskilt att berätta om denna metod.

Svenska kyrkans seminarium är ett bidrag in i arbetet med att stärka artikel 12 i Barnkonventionen – barnets rätt att komma till tals och bli lyssnad på. Seminariet bygger på genomförda barnkonsultationer i Botkyrka men vi tar också exempel från tidigare barnkonsultationer ibland annat Nacka, Västerås, Örebro och Luleå.

Medverkande: Peter Ekman

53 - TFCO- behandlingsfamilj, ett alternativ till institutionsvård.

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Cissi Green¹

Anna Marshall¹, Isabelle Person², Sara Person³

¹ Metodgarant TFCO Norden

² fd ungdom i TFCO

³ mamma till Isabelle

Sammanfattning: Isabelle: ” Först var jag på institution, det blev bara värre. När vi fick hjälp tillsammans vände det. Man har lyssnat på oss. Nu kan vi äntligen bo tillsammans. Vi har nog haft tur.”

Under föreläsningen beskriver vi tillsammans med Isabelle och hennes mamma TFCO, Treatment Foster Care Oregon, en insats som vänder sig till barn och föräldrar som har en omfattande psykosocial problematik och som oftast varit i kontakt med Socialtjänst under en längre tid. TFCO är ett alternativ till att ungdomar hamnar inom institutionsvården och togs till Sverige 1999 från USA. Det är ett evidensbaserat Blueprint Program som har prövats i flera omfattande forskningsstudier och visat på flera goda resultat, se bl.a. SBU:s kunskapsöversikt från april 2018 <https://www.sbu.se/sv/publikationer/SBU-utvarderar/behandlingsfamiljer-for-ungdomar-med-allvarliga-beteendeproblem/>

Sverige har en hög statistik på antalet placerade ungdomar. Barn och föräldrar som har en omfattande psykosocial problematik och stor psykisk ohälsa är en marginaliserad grupp i Sverige. I **Barnkonventionen artikel 4** finns fastställt att politiker som styr ska ansvara för att alla barn får det som de har rätt till. Enligt SBU:s rapport (se ovan) får årligen endast ca 40 ungdomar och deras familjer tillgång till TFCO av de ca 2000 som faller inom målgruppen. Flertalet kommuner väljer istället att placera ungdomar på institution trots att vi vet att institutionsplaceringar kan förvärra för de unga.

Beskrivning: Under föreläsningen kommer vi beskriva hur vi genom strukturerad familjeterapi arbetar med **artikel 10 i barnkonventionen för att nå målet om återförening**, Och när återförening inte kan ske kommer vi beskriva vårt arbete utifrån **artikel 20 om att få hjälp att hitta ett nytt hem**.

Forskning visar att för att hjälpa denna målgrupp behövs ett systemiskt omhändertagande och vi kommer berätta hur vi i TFCO får till stånd detta viktiga och nödvändiga samarbete mellan olika aktörer som kommun, skola och socialtjänst.

Alla barn har rätt till utbildning enligt artikel 28, TFCO arbetar intensivt med att ungdomar får möjlighet att gå i vanlig skola med individanpassad stöd. Vi vet att en viktig och avgörande skyddsfaktor är god skolgång och under föreläsningen beskriver vi hur det arbetet konkret går till.

Enligt konvention nr 12 har varje barn rätt att uttrycka sin mening och bli lyssnad till. I TFCO teamet finns en specifik ungdomsbehandlare som stödjer och som hjälper ungdomen att nå *sina* mål.

5c Människohandel och den nya sexualbrottslagstiftningen

4 - Av fri vilja – om den nya sexualbrottslagstiftningen

1. Våld

Ulf Hjerpe¹

Karin Wikman¹

¹ Brottsoffermyndigheten

Sammanfattning: Enligt artikel 34 i barnkonventionen har barn rätt att skyddas mot alla former av sexuella övergrepp. För att barn ska få skydd mot sexuella övergrepp samt upprättelse när övergrepp begåtts är det nödvändigt med kunskap om sexualbrottslagstiftningen.

Brottsoffermyndigheten har på regeringens uppdrag tagit fram en webbplats om lagstiftningen och genomfört en informationskampanj för unga om när sexuella handlingar är brottsliga.

Beskrivning: Enligt artikel 34 i barnkonventionen har barn rätt att skyddas mot bland annat alla former av sexuella övergrepp. För att barn ska få skydd mot sexuella övergrepp och upprättelse när övergrepp begåtts är det nödvändigt att barn och alla som möter barn har kunskap om sexualbrottslagstiftningen.

Brottsoffermyndigheten har i uppdrag av regeringen att ta fram och sprida information om innebörden av den nya sexualbrottslagstiftningen till barn och unga samt de som kommer i kontakt med dem. I uppdraget ingår även att producera en webbaserad utbildning med tillhörande lärarhandledning om den nya lagstiftningen. Informationen ska präglas av hög tillgänglighet och ska i relevanta delar anpassas innehållsmässigt och språkligt för att kunna användas till exempel för målgruppen nyanlända. Barn och unga ska involveras i framtagandet av materialet. Uppdraget pågår till slutet av 2020.

Vid utförandet av uppdraget har Brottsoffermyndigheten i en första del lanserat en ny webbplats där unga kan lära sig mer om den nya lagstiftningen, regler till skydd för barn och unga, vad som är okej och inte samt var det går att få stöd och hjälp. Brottsoffermyndigheten har även genomfört en kampanj för att sprida kunskap om lagstiftningen och marknadsföra webbplatsen. Kampanjen har kallats Av fri vilja.

Kampanjen pågick mellan vecka 45–50 och spreds i en mängd olika digitala kanaler som unga personer använder. Den fanns även på tåg, i tunnelbana, på köpcentrum, i radio och i poddar. Dessutom medverkade Brottsoffermyndigheten på SACO Studentmässan i Älvsjö, Skolforum och på Dreamhack i Jönköping, världens största digitala festival.

Vid föreläsningen kommer Brottsoffermyndigheten presentera den förstudie som ligger till grund för kampanjen samt redovisa erfarenheter av genomförandet. Myndigheten kommer även berätta om det kommande arbetet med att ta fram en webbaserad utbildning för barn och unga med tillhörande handledning om sexualbrottslagstiftningen.

59 - "De flyttade på mig hela tiden" - socialtjänstens möte med barn utsatta för människohandel och exploatering

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Maria von Bredow¹

Maria Stensson², Petra Bergendahl², Ungdom Ungdom^{1,3}

¹ Jämställdhetsmyndigheten

² Socialstyrelsen

³ Ungdom

Sammanfattning: De flesta barn och unga som utsatts för människohandel och som vistas i Sverige kommer förr eller senare i kontakt med socialtjänsten. I många fall är barnen i första skedet inte identifierade som brottsoffer utan de möter socialtjänsten i annat ärende, ex de blir tagna av polis för stöld och/eller langning av narkotika, upptäckta i tiggeri etc. De kan även dras in i olika former av exploatering när inte får det stöd de behöver. Intervjuer med barn och unga som varit utsatta för människohandel vittnar om att socialtjänsten inte alltid sett vad som pågår bakom kulisserna, inte frågat de rätta frågorna, inte förstått situationen och därför inte agerat adekvat för att skydda barnet. Barnets rätt till delaktighet i enlighet med barnkonventionen säkerställs inte alltid i dessa ärenden, inte heller agerar socialtjänsten lika i Sveriges alla kommuner och inte heller i kontakten med varje enskilt barn, och med detta uppfylls inte målet i artikel 2 om likvärdiga förhållanden för alla barn. Hur kan socialtjänsten identifiera barn utsatta för människohandel? Vad säger barnen om sin kontakt med socialtjänsten? Hur ska man få den viktiga samverkan med polis och regionkoordinatorer att fungera för att ge barnen det skydd de enligt svensk lag samt barnkonventionen har rätt till?

Under hösten 2018 presenteras Socialstyrelsens nya vägledning för socialtjänsten "Barn i internationell människohandel och exploatering". Målet med vägledningen är bland annat att öka kunskapen hos socialtjänsten om människohandel av barn, barnets rättigheter samt skydd av barn i internationella situationer men den ska även ge praktiskt stöd i handläggningen av ärenden och i kontakten med utländska myndigheter. Vägledningen har ett tydligt barnrättsfokus och är framtagen för att tydliggöra socialtjänstens ansvar och beskriva vilket stöd som finns att få från andra aktörer.

Beskrivning: Jämställdhetsmyndigheten kommer att föreläsa tillsammans med en ungdom och koppla barnens egna erfarenheter av kontakten med socialtjänsten till barnkonventionens portalparagrafer 2, 3, 6 och 12, beskriva de bra erfarenheter som finns kring identifiering, skydd och samverkan med polis och regionkoordinatorer. Idag uppfyller socialtjänsten inte alltid principerna om barnets bästa eller likvärdig hantering. Det handlar ofta om okunskap och om komplicerade ärenden som kräver samverkan med andra aktörer. Vi ska försöka svara på frågorna ovan gällande identifiering och hur socialtjänsten bäst samverkar med andra aktörer, detta med barnets bästa i fokus.

Socialstyrelsen kommer att presentera sin nya vägledning för socialtjänsten (se ovan), där ett av de viktigaste målen är att barnets rättigheter tas tillvara i alla utredningar.

5d Barn på flykt och barn utan papper - utsatta för våld

18 - Papperslösa barn och ungas egna röster om våldsutsatthet: lika rätt till skydd i praktiken?

1. Våld

Hanna Scott¹

¹ Skåne Stadsmission

Sammanfattning: Vilket skydd finns i praktiken för papperslösa barn och unga som utsätts för våld? Genom att lyfta fram barnen och de ungas egna röster och erfarenheter av våld gör vi nedslag i olika verkligheter i Malmö och Stockholm och belyser de problem som uppstår när barn och unga utan papper blir utsatta för brott men inte vågar vända sig till polisen för att få hjälp och stöd. Vi ställer oss - och publiken - frågan: kan barnkonventionen erbjuda reellt skydd till denna utsatta grupp på samma villkor som andra barn?

Beskrivning: Vi som arbetar inom Skåne Stadsmissions barn- och ungdomsverksamhet Unga Forum och Stockholm Stadsmissions BABA och Ung Station delar med oss av våra erfarenheter av att möta barn och unga i migration som blir utsatta för våld, med särskilt fokus på de som lever papperslöst. Vi vill genom vår presentation bjuda in till ett samtal kring hur papperslösa barn och unga som utsätts för våld kan få det stöd de har rätt till i praktiken. Vi vill lyfta fram barnens och ungdomarnas egna röster om livet utanför samhällets skydd där våldsutsatthet är en del av vardagen, men där nästan ingen vågar vända sig till polisen för att få hjälp eller vittna. Vi som möter denna grupp ser svårigheten i att stötta papperslösa unga, barn och deras föräldrar vid brottsanmälningar på grund av rädslan för utvisning vid kontakt med polisen.

Här har civilsamhället en viktig roll att spela eftersom vi ofta är de enda som möter denna grupp och inte sällan också de första som får ta del av vittnesmål om våldsutsatthet. Kontakten med civilsamhället blir inte sällan ett första steg på vägen in i samhället och ett viktigt stöd i kontakten med myndigheter. Ingen vet hur många barn och unga som lever i Sverige utan uppehållstillstånd. Inte heller förs det någon statistik över gruppens brottutsatthet. Men vi vet att många ensamkommande barn och unga exploateras genom svartarbete, tvingas till sex för att ha någonstans att sova, eller säljer droger för att betala hyran. Vi vet att små barn ser mamma bli slagen hemma, men att hon inte vågar vända sig till socialtjänsten för att hjälp för rädsla att familjens uppgifter ska röjas till gränspolisen.

Med avstamp i barnkonventionens nittonde artikel och rätten till skydd mot diskriminering som stadgas av artikel 2, vill vi genom fallstudier med barn och unga i Malmö och Stockholm lyfta fram den utbredda brottutsatthet vi ser inom gruppen papperslösa barn och unga och diskutera mot bakgrunden av en djupare social utsatthet.

Vi vill, utifrån ett människorättsligt perspektiv, utmana vedertagna föreställningar om relationen mellan migrationskontroll och rättighetsskydd. Vi funderar kring hur dessa barn och unga kan få hjälp och stöd med att anmäla brott, träda fram som vittnen, och delta i förhör utan rädsla för att detta i sig ska leda till utvisning. Kan vi med barnkonventionens hjälp erbjuda reellt skydd till alla barn, också de utan papper, så att de tillförsäkras samma rättigheter som andra brottsoffer?

5 - Barn på flykt som utsatts för systematiskt våld — var går gränsen till tortyr?

1. Våld

Henry Ascher¹

Anna Olsson¹, Cina Rydergård¹

¹ Flyktingbarnteamet, Göteborg

Sammanfattning: En systematisk journalgenomgång på Flyktingbarnteamet i Göteborg under ett år visade att hela 98 av 113 barn och unga i behandling utsatts för våld. För 44 av dem handlade det om tortyr eller strukturellt våld. Ofta var våldsutsattheten svår att identifiera och barnens rätt till skydd förbisågs. Vi presenterar fallbeskrivningar och diskuterar i vilken utsträckning upptäcks dessa barn och vilket skydd de får.

Beskrivning: Barn på flykt utgör en riskgrupp för att ha utsatts för våld. Enligt såväl barnkonventionen som tortyrkonventionen har de rätt till skydd liksom rehabilitering och återanpassning ”... i en miljö som befrämjar barnets hälsa, självrespekt och värdighet.” (Barnkonventionen artikel 39) I vilken utsträckning upptäcks dessa barn och vilket skydd får de? Vid Flyktingbarnteamet i Göteborg, en specialistmottagning med barnmedicinsk och -psykiatrisk kompetens för barn och unga med en flyktingrelaterad ohälsa med fysiska och psykiska symtom, gjordes en systematisk journalgenomgång för att undersöka förekomst av dokumenterat våld bland barn som remitterats under ett år.

Totalt fann vi att 98 av totalt 113 i behandling på Flyktingbarnteamet mellan oktober 2017 och oktober 2018 hade utsatts för våld. 44 av dem hade utsatts för strukturellt våld eller tortyr, exempelvis i syfte att bryta ned barnet, fängslande med dödshot, kidnappning med krav på lösensumma, för tvångsrekrytering till arméer eller för sexhandel. Övriga 54 hade utsatts för annat våld i eller utanför familjen.

I många av fallen hade behandlingen pågått länge innan våldsutsattheten upptäcktes. Många barn hade svårt att berätta om vad de varit med om. Tillit, trygghet och tid var nödvändiga förutsättningar. Flera av barnen hade fysiska skador som dokumenterades men där undersökningen av dem väckte svåra återupplevelanden som krävde omsorgsfulla stöd- och behandlingsinsatser.

Utöver att våldsutsattheten ofta var svår att upptäcka var fick barnen ofta inte det skydd de har rätt till. I flera fall valde Migrationsverket att inte ta hänsyn till dokumentation av tortyrskador i asylbedömningen och det var svårt för många barn att få möjlighet till tryggt vuxenstöd och boende via socialtjänsten.

Vi diskuterar hur vi bättre kan upptäcka barn på flykt som utsatts för tortyr och andra former av våld. Finns det risk för att barns speciella utsatthet, behov och rättigheter förbises? Riskerar bilden av det typiska tortyroffret som en politiskt aktiv man att leda till att vi förbiser möjligheten att upptäcka och dokumentera torterade barns skador och upplevelser? Påverkar det barnens rätt till vård, rehabilitering och upprättelse. Vi presenterar fallbeskrivningar och erfarenheter från vår mottagning.

5e Barn till frihetsberövade

34 - Separerad av muren

2. Separationer och vårdnadstvister

Ann-Sophie Palmér¹

Line Fuchs²

¹ Erikshjälpen

² Göteborgs Räddningsmission

Sammanfattning: Solrosen har i många år arbetat framgångsrikt med att ge stöd till barn och familjer där en nära anhörig är frihetsberövad. Solrosen drivs av barnrättsorganisationerna Göteborgs Räddningsmission och Erikshjälpen. I seminariet presenteras verksamheten, metodmaterial och hur Solrosmodellen sprids.

Beskrivning: Under lång tid har Göteborgs Räddningsmission (GRM) och Erikshjälpen (EH) samarbetat genom verksamheten Solrosen i Göteborg och sedan 2016 även i Borås. Som barnrättsorganisationer ser vi att det stöd från myndigheter som i dag finns för barn och familjer där en nära anhörig är frihetsberövad inte är tillräckligt. Vi vill därför tillsammans lyfta och driva frågan om barns och familjers behov och rätt till stöd oavsett var i landet man bor. De senaste åren har vi även kunnat sprida "Solrosmodellen" till befintliga verksamheter i Jönköping och i Umeå.

Solrosens arbete har sin utgångspunkt i FN:s barnkonvention. I metodmaterialet fokuseras 6 artiklar och utifrån dem förs ett resonemang gällande på vilket sätt barns rättigheter kan stärkas genom verksamheten.

En studie gjord av FoU-väst visar att:

- Utifrån ett samhällsperspektiv spelar Solrosen en viktig roll. En majoritet av deltagarna i enkätstudien upplevde att de inte fått tillräckligt stöd från samhället i samband med frihetsberövandet av en familjemedlem.
- Solrosens personal utgår från barns rättigheter, skapar broar mellan barnet och den frihetsberövade föräldern och ger stöd till omsorgsföräldern som finns utanför murarna.
- Kriminalvårdens personal har stort förtroende för Solrosens personal. De uppfattas som kompetenta, flexibla och upplevs arbeta i samma riktning som Kriminalvården. Samarbetet upplevs gagna Kriminalvården genom att Solrosen bidrar med barnperspektivet och öppnar för samtal med klienterna.
- En viktig slutsats är att det finns behov av myndighetsoberoende organisationer som erbjuder stöd till familjer med en frihetsberövad familjemedlem.
- Solrosen kan tänkas bidra till minskad kriminalitet eftersom verksamheten stödjer frihetsberövade i deras föräldraskap, vilket kan hindra återfall i brott. Stöd till föräldrar på utsidan kan tänkas minska deras sjukfrånvaro och stödet till barn och ungdomar kan bidra till minskad psykisk ohälsa. (Det senare går inte att fastställa utifrån den här studien, men däremot utifrån tidigare forskning.)

I seminariet vill vi presentera hur GRM och EH arbetar med målgruppen både på in- och utsidan. Vårt nya metodmaterial kommer att presenteras och barns röster kommer att bli tydliga i presentationen. Vi kommer även att presentera delar av resultatet från ovan nämnd FoU-rapport "På båda sidor av muren men alltid på barnets sida" (Lisbeth Lindahl) 2018.

26 - Vad innebär barnets bästa för Kriminalvården när en närstående är förövare?

1. Våld

Maya Wolinder Lind¹

¹ Kriminalvården

Sammanfattning: Att hantera ett barnperspektiv och ett brottsofferperspektiv

Ett barn som varit utsatt för våld eller andra brott och/eller har bevittnat våld eller andra övergrepp mot en person som är närstående till barnet betraktas som brottsoffer i Kriminalvården. Att hantera ärenden som rör barn innebär att hitta en väl avvägd balans mellan skydd och underlättnad av kontakt om det är för barnets bästa. Kriminalvården måste ta ansvar för de barn som behöver skyddas från sina vårdnadshavare och tillse att kontakt inte upprätthålls om det kan vara till skada för barnet.

När barn är brottsoffer är det viktigt att kunna hantera både ett brottsofferperspektiv och ett barnperspektiv parallellt. Att balansera mellan de två perspektiven kräver både god kunskap hos myndighetens personal men också en god samverkan med framförallt socialtjänsten. Det är av stor vikt att beslutsfattare inom Kriminalvården har kunskap om barns rättigheter och att vi kan säkerställa att beslut och åtgärder som, direkt eller indirekt, påverkar dessa barn har utgångspunkt i "barnets bästa".

Om brottsoffret är ett barn är socialtjänsten en nödvändig samverkanspart för att rådgöra huruvida kontakt är för barnets bästa. Först när det står klart att kontakt är för barnets bästa kan Kriminalvården göra en planering för hur kontakt kan utformas. Planeringen ska som regel ske i samverkan med socialtjänsten och andra relevanta aktörer, exempelvis barn- och ungdomspsykiatri.

Föreläsningen kommer att beskriva;

- Brottsofferperspektiv inom ramen för myndighetens uppdrag.
- Hur bedömningar görs i arbetet med att ta beslut om kontakt är för barnets bästa när barnet är brottsoffer.
- Det praktiska arbetet med brottsoffersluss med fokus på barn som är brottsoffer.
- Situationer, då bedömningen av vad som är barnets bästa går emot barnets uttryckta vilja, utifrån en skydds- och riskbedömning.
- Hur kan barnets åsikt tillvaratas i dessa komplexa ärenden?
- Socialtjänstens viktiga roll som samverkanspart

Kriminalvårdens uppdrag är att verkställa påföljder och förebygga återfall i brott. I uppdraget med att verkställa påföljder ingår också att beakta ett samhällskydd som förutsätter att den intagnes risker och brottsoffers utsatthet hanteras på ett tillfredställande sätt. Brottsofferperspektivet i Kriminalvården handlar således om att säkerställa att brottsoffer och eventuellt andra sårbara personer runt förövaren inte utsätts för hot eller våld under tiden denne befinner sig i Kriminalvården.

Inom ramen för arbetet med ett brottsofferperspektiv har Kriminalvården utvecklat verksamheten brottsoffersluss. Uppdraget för verksamheten brottsoffersluss är att säkerställa att hänsynen till brottsoffer och andra sårbara personer beaktas vid utredning inför kontakt med utomstående.

5f Inspektion, tillsyn och vårdmiljöns betydelse

58 - Vårdmiljön för barn under tvångsvård – en fråga om rättigheter och etik. Upplägg och resultat från forskningsprojekt om vårdmiljön på SiS ungdomshem

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Kajsa Nolbeck (doktorand)¹

Sepideh Olausson (PhD)^{1, 2}, Göran Lindahl (docent)^{3, 4}, Helle Wijk (professor)^{1, 2}

¹ Institutionen för Vårdvetenskap och Hälsa, Sahlgrenska Akademin, Göteborgs Universitet

² Sahlgrenska Universitetssjukhuset

³ Arkitektur och samhällsbyggnadsteknik, Chalmers Tekniska Högskola

⁴ Centrum för Vårdens Arkitektur (CVA), Chalmers Tekniska Högskola

Sammanfattning: Föreläsningen syftar till att beskriva preliminära resultat från forskningsprojekt om vårdmiljöns betydelse för rehabilitering av barn och ungdomar som vårdas inom Statens Institutionsstyrelses (SiS) ungdomshem. Under föreläsningen står barnens erfarenheter i fokus, tillsammans med barns rättigheter och forskares etiska ansvar i detta sammanhang.

Beskrivning: De särskilda ungdomshemmen som drivs av Statens Institutionsstyrelse (SiS) utgör en vårdmiljö med drag av den totala institutionen (Goffman 1961, Wästerfors 2012, Leviner, P. & Lundström, T. (red.) 2017) där personalen har långtgående befogenheter att tillgripa sk tvångsåtgärder. Åtgärderna innebär betydande inskränkningar i barnens rättigheter och har kritiserats (Barnombudsmannen 2011, United Nations 2015). Historiskt har den sociala barnavårdens primära syfte, i termer av samhällsskydd eller barnskydd diskuterats (SKL 2013), vilket återspeglas i ungdomshemmens dubbla syfte; att både vakta och vårda. Detta ställer särskilda, och ibland motstridiga, krav på vårdmiljön där säkerhetsaspekter skall beaktas samtidigt som vårdmiljön skall vara hemlik.

I Sverige sker de flesta placeringar av barn i samhällsvård frivilligt, men för en del blir ett tvångsomhändertagande enligt Lagen om Vård av Unga (LVU), nödvändigt. En av vårdformerna för placeringar enligt LVU är de särskilda ungdomshemmen. Här placeras även barn, 15-17 år, som begår allvarliga brott och döms till sluten ungdomsvård (LSU). Enligt Barnkonventionen skall vårdmiljöer som syftar till rehabilitering av utsatta barn "främja barnets hälsa, självrespekt och värdighet" (artikel 39). Detta gäller även barn som har begått brott (artikel 40). Barnets bästa, som princip, ska vara vägledande och barnskyddsaspekten understryks (United Nations Convention on the Rights of the Child).

Forskning om tvångsomhändertagna barns vårdmiljö har ett tydligt barnrättsperspektiv och måste innebära barnens deltagande för att skapa insikt om deras vardagsliv i den vårdmiljö som institutionen som vårdform innebär. Tidigare forskning visar att den fysiska vårdmiljön kan påverka både den psykiska och den fysiska hälsan, såväl direkt som indirekt. En genomtänkt vårdmiljö med stressreducerande lösningar, möjligheter till att reglera social interaktion och upprätthålla integritet, har visat sig vara positiva för hälsan men också minska aggressivitet, hot och våld (Evans 2003, Ulrich 2012). Förutom preliminära resultat och analys, kommer fokus under föreläsningen att läggas på praktiska erfarenheter och etiska aspekter av forskning i denna kontext, kopplat till barns rättigheter och forskares ansvar. Under föreläsningen kommer citat från intervjuer med barn och ungdomar visas, tillsammans med polaroidbilder tagna av barnen och ungdomarna själva, på för dem viktiga aspekter av vårdmiljön. Syftet med forskningsprojektet såväl som föreläsningen är att ge röst åt barnen för att belysa deras vårdmiljö.

54 - Tillsynens erfarenheter inom barn och unga-området

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Inspektör /utredare¹

¹ Inspektionen för vård och omsorg, IVO

Sammanfattning: Tillsynen inom vård och omsorg ska vara träffsäker i förhållande till risker för patienter och brukare. IVO berättar om de viktigaste iakttagelserna tillsynen har gjort som berör barn och unga. Vi beskriver också hur vi utvecklar tillsynen med hjälp av barn och unga.

IVO arbetar för att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.

Beskrivning:

Workshop

1g Workshop Barnrätt i praktiken

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Representanter från Barnombudsmannen

Sammanfattning: Nu pågår en treårig satsning – Barnrätt i praktiken – för att höja kompetensen om barnrättsperspektiv i myndigheter, kommuner, landsting och regioner inför barnrättslagen. Barnkonventionen blir lag den 1 januari 2020.

1h Workshop Etik och delaktighet för barn i utsatta situationer

63 - Etik och delaktighet i forskning om barn i utsatta situationer

2. Separationer och vårdnadstvister

Angelica Wågby¹

¹ Malmö universitet

Sammanfattning: Under workshoppen lyfts frågan hur barnen ska få möjlighet att göra sina röster hörda inom forskning. Detta utifrån att det finns olika barriärer som fungerar hindrande vilket gör att barnkonventionens tredje och tolfte artikel blir svårt att leva upp till, gällande beaktandet av barns bästa och respekten för deras delaktighet.

Beskrivning: Barnkonventionens tredje och tolfte artikel är inkorporerad i lagstiftningen gällande socialtjänst och familjerättsligt socialt arbete. Dock har forskning visat att barn genom ett omsorgsperspektiv skyddas från delaktighet och det har påvisats att bland annat barns ålder och mognad används för att ta beslut som går emot barnets uttryckta vilja. Mitt forskningsprojekt medför etiska frågeställningar om barns delaktighet och har också krävt tydliggörande inför Etikprövningsnämnden (EPN) som har varit bekymrade kring hur studien skulle påverka barnen.

Barndomssociologin utgår från synen på barn som subjekt med agens (Qvortrup, Corsaro & Honig, 2011) och framhåller vikten av att inkludera barn inom forskning, eftersom de ska involveras i saker som rör dem (Källström Cater & Överlien, 2015). Svårigheter för forskare att få access till barn i utsatta situationer har dock tidigare rapporterats (Skerfving 2015: 75 ref till Sallnäs, Wiklund & Lagerlöf, 2010) vilket gör att det blir svårt att genomföra sådan forskning.

I min studie har jag fått motivera mig väl för att få igenom ett godkännande av etiknämnden gällande barn och unga ner till 12 års ålder. Efter godkännandet har jag dock svårigheter att rekrytera barn och unga som informanter på grund av olika "gatekeepers". På detta sätt blir föräldrar, professionella och etiknämnd hindrande när det gäller barns möjligheter att berätta om sina upplevelser till forskare. Samtidigt är det tänkbart att den samhälleligt strukturerade processen gällande vårdnads-, boende- och umgängesutredningar anses vara så besvärlig för barnen att det hindret i sig blir ett problem när det kommer till barns delaktighet i frågor som rör dem. Det blir särskilt intressant att EPN fokuserat på ålder och inte barnets eventuella utsatthet då de velat begränsa åldersintervallet på intervjupersonerna. På så sätt blir föreställningar kring ålder styrande, vilket i förlängningen innebär att barnkonventionen inte efterlevs eftersom den ska gälla alla barn under 18 år.

Denna workshop kommer utifrån denna problemformulering bjuda in till ett samtal mellan praktik och forskning. Frågeställningarna är således; hur vi ska möjliggöra att barn i utsatta situationer kan göra sina röster hörda inom forskning samt hur vi ska kunna ge dem inflytande i processer inom det sociala arbetets praktik trots de hinder som finns?

2g Workshop Barn som placeras efter att ha upplevt våld i familjen

60 - Barn som placeras efter att ha upplevt våld i familjen- hur tillgodoses deras rättigheter och behov

1. Våld

Hanna Thermaenius¹

Moa Gisterå², Hanna Weyler- Müller¹, Sofia Bidö¹, **Rädda Barnen Red.**¹

¹ Rädda Barnen

² Barnahusteam Stockholm

Sammanfattning: Sammanfattning: Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling erbjuder behandlingsinsatser till barn som placerats i jourhem på grund av våld i familjen. Vi har uppmärksammat att deras behov och rättigheter ofta inte tillvaratas. I denna workshop bjuder vi in till samtal om hur vi kan arbeta vidare med fokus på målgruppen för att åstadkomma konkreta förbättringar.

Beskrivning: Beskrivning: När samhället tar över ansvaret för ett barn, utifrån att barnet på grund av våld och utsatthet inte kan bo kvar hemma, är det av stor vikt att barnen får rätt att komma till tals och att de får tillgång till krisstöd och vid behov psykologisk bedömning med ställningstagande till psykologisk behandling. Hur ska socialtjänsten säkerställa att detta sker? Vem följer barnet över tid och bär dess historia, då ej föräldern gör det? Vilket stöd ges till vuxna kring barnet för att klara sin uppgift? Vad finns det för brister och vad finns det för goda exempel? Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling består av tre mottagningar i Stockholm, Göteborg och Malmö och tar emot barn och ungdomar som tillhör Rädda Barnens tre prioriterade målgrupper: barn i migration, barn i socioekonomisk utsatthet och barn utsatta för våld. Mottagningar lyder under hälso- och sjukvården lagstiftning och erbjuder krisstöd, psykologisk bedömning och psykologisk behandling. Utöver kliniskt arbete bevakas barnrättsliga frågor. Under 2018-2019 har vi prioriterat barn i samhällets vård och utifrån det tagit emot patienter i dialog med lokala Barnahus. Denna workshop tar sin utgångspunkt i framförallt Artikel 39 (Barns rätt till rehabilitering efter våld och försummelse) utifrån att barn som varit illa i hemmet behöver erbjudas krisstöd och vård vid behov. Samtidigt avser workshopen tydligt beröra vikten av Artikel 3 och 12, att barnets bästa kommer i främsta rummet samt att tydligt fånga upp barnets röst och ta hänsyn till deras åsikt. Tillsammans med psykolog från Barnahus Stockholm lyfter vi fall exempel och bjuder in till en lösningsfokuserad workshop

2h Workshop Gemensam kraft mot den växande psykiska ohälsan

67 - Gemensam kraft mot den växande psykiska ohälsan

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Pernilla Danielsson¹

Hanna Burnesson¹

¹ PART, samverkansenheter mellan socialtjänst och skola i Helsingborg och Landskrona samt hälso- och sjukvård inom Region Skåne

Sammanfattning: Utifrån kategorierna "normalisering", "självomsorg" och "åtgärd från professionerna" vill vi hålla en samskapande workshop om att stävja den ökande upplevda psykiska ohälsan hos ungdomar. Workshopen kommer att utgå ifrån designmetoder där vi ska bygga på deltagarnas erfarenheter, behov, goda exempel, och nya idéer. Alla professioner behövs!

Beskrivning: PART – Preventivt arbete tillsammans - är en samverkansenheter mellan skola och socialtjänst i Helsingborg och Landskrona samt hälso- och sjukvården inom Region Skåne, främst Barn och ungdomspsykiatrins Första linje. Under 2017 – 2018 har Parts arbetande nätverket kritiskt diskuterat och utmanat mediebilderna för att nyansera rådande uppfattningar kring ungdomars psykiska hälsa samt skapa en samsyn mellan våra organisationer. Vi har talat med elever i årskurs 9, kartlagt utbudet av insatser riktat mot ungdomar i behov av stöd i våra städer, och tagit del av relevanta forskningsöversikter. Arbetet vilar främst på barnkonventionens artiklar 3, 12, 24 och 27 samt den helhetssyn på barnet som barnkonventionen förmedlar. Utifrån detta material har vi landat i en ansats där arbete kring psykisk hälsa delas upp i tre kategorier; Normalisering, Självomsorg och Åtgärd från professionerna. Detta för att ungdomar ska få rätt hjälp av rätt instans, på rätt nivå och i rätt omfattning. Genom normalisering och självomsorg vill vi nå ut på bredden till alla ungdomar, medan åtgärder från professionerna ska användas för de ungdomar vars psykiska tillstånd kräver det.

Utifrån dessa tre kategorier vill vi skapa en workshop där deltagarna själva kan bidra till att identifiera behov och goda exempel på hur vi tillsammans kan förebygga fortsatt ökad utveckling av psykisk ohälsa. Workshopen kommer att använda sig av co-creation-metoder för att samkapandet ska upplevas som kreativt och inspirerande.

Normalisering

Normalisering handlar om att nyansera bilden av psykisk hälsa och normalisera känslreaktioner, och där har vi vuxna ett ansvar. Ökad kunskap till vuxna skapar bättre förutsättningar för att kunna axla vuxenrollen såsom tex nya former av föräldrastöd.

Självomsorg

Självomsorg handlar om att rusta barn och ungdomar genom att ge dem kunskap och verktyg att kunna leva ett gott och hälsosamt liv.

Åtgärder från professionerna

Åtgärder från professionerna handlar om att de ungdomar som verkligen behöver åtgärder från professionerna ska kunna få det så snabbt som möjligt. Idag finns redan ett stort utbud av hjälp till ungdomar med psykisk ohälsa; utmaningen är att se till att det är just de ungdomar som verkligen är i behov av dessa åtgärder också nås av denna hjälp.

3g Workshop Föräldrars föräldraansvar kontra barnets bästa

66 - Föräldrars föräldraansvar kontra barnets bästa

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Lotta Rapacioli, jurist¹

Beatrice Amsenius, tf verksamhetschef¹

¹ Sociala Missionen

Sammanfattning: Sociala Missionen möter i sitt socialrättsliga arbete många barnfamiljer i bostadslöshet. Socialtjänsten hänvisar allt oftare till föräldrars föräldraansvar och egenmakt i sina utredningar. Hur ställs egentligen föräldrars föräldraansvar mot barnets bästa?

Vi diskuterar exempel från verkligheten med utgångspunkt i art 3, 26 och 27 barnkonventionen.

Beskrivning: Sociala Missionen är en ideell förening med social och diakonal inriktning som, sedan starten 1917, aktivt verkat för att ge människor i utsatta livssituationer stöd för att kunna ta makten över sina egna liv. Sociala Missionens huvuduppgift är att bedriva rådgivning med fokus på socialrättsliga- och flyktingpolitiska frågor. I vårt socialrättsliga arbete möter vi många barnfamiljer i bostadslöshet. Vi har sett hur dessa familjer de senaste åren blivit fler och fler. Socialtjänsten hänvisar allt oftare till föräldrars föräldraansvar och egenmakt i sina utredningar. Vad innebär det och hur ställs egentligen föräldrars föräldraansvar mot barnets bästa? I vilken utsträckning är grundliga barnkonsekvensanalyser över huvud taget med i utredningarna?

Att söka stöd i sitt föräldraskap är ett sätt att ta föräldraansvar heter det. Dessa uppmuntrande ord till föräldrar, som bygger på ett välfungerande samarbete mellan förälder och socialtjänst, ser bra ut på pappret. Tyvärr är den verklighet vi ser en helt annan. Föräldrar som desperat ber om hjälp, när de tömt ut alla sina egna resurser, får inte det stöd av socialtjänsten som de har rätt till. Man hänvisar till deras egenmakt och de uppmanas att ta sitt föräldraansvar genom att lösa situationen på egen hand.

I många fall är det ensamstående mammor vi talar om. Trots att de gjort allt i sin makt lyckas de inte lösa familjens situation utan har varit bostadslösa under lång tid, i vissa fall i flera år. Familjen flyttar ständigt, mellan olika korta kontrakt och olika områden. De som far mest illa av denna kringflackande tillvaro är barnen. Stress, oro och brist på trygghet drabbar barnen hårt, ofta med den följderna att de får svårt att hänga med i skolan.

I denna workshop kommer vi att gå igenom exempel från verkligheten från vårt arbete på Sociala Missionen. Med utgångspunkt i barnkonventionens artikel 3 (barnets bästa), artikel 26 (social trygghet) och artikel 27 (levnadsstandard, t.ex. bostad) frågar vi oss hur stor hänsyn som egentligen har tagits till barnens situation i dessa olika fall?

Workshopen kommer ha en lösningsfokuserad inriktning där vi bland annat kommer diskutera individens rättssäkerhet i form av enhetliga bedömningar.

3h Workshop Barnens rättigheter ingens ansvar - allas ansvar!

64 - Barnens rättigheter ingens ansvar- allas ansvar!

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Sofia Eriksson¹

Karolina Gilljam²

¹ Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen Eskilstuna kommun

² Socialförvaltningen Eskilstuna kommun

Sammanfattning: Barnens rättigheter ingens ansvar- allas ansvar! Samverkan mellan Ekonomiskt bistånd och individ- och familjeomsorgen Eskilstuna kommun

Hur säkrar socialtjänstens myndighetsutövning att barn i utsatta situationer får sina rättigheter tillgodosedda när flera verksamheter är berörda? I Eskilstuna kommun bedrivs socialtjänsten i tre olika förvaltningar med tre olika nämnder. 2018 inledde ekonomiskt bistånd och IFO ett gemensamt arbetssätt för att säkra barnets rättigheter. Arbetet utmynnade i gemensam utbildningsinsats och workshops. Målet var att skapa en gemensam riktlinje för det fortsatta barnrättsarbetet. Denna workshop öppnar upp för erfarenhetsutbyte mellan olika kommuners socialtjänst.

Beskrivning: I Eskilstuna kommun bedrivs socialtjänsten i tre olika förvaltningar med tre olika nämnder. 2018 inleddes ett arbete mellan två av förvaltningarna som arbetar utifrån socialtjänstlagen, som har ansvar för IFO respektive ekonomiskt bistånd. Syftet är att förbereda organisationen och dess medarbetare inför 1 januari 2020 då Barnkonventionen blir lag.

Vi vill genom denna workshop öppna upp för erfarenhetsutbyte mellan olika kommuners socialtjänst för att minimera risken att barnets behov faller mellan olika stolar p g a motstridiga beslut.

Vi kommer ge en kort presentation av Eskilstuna kommuns arbete och därefter arbeta med de gemensamma utmaningar som vi ser alla kommuner har inom området. Kan vi tillsammans fånga upp en bild av vad som mer konkret behöver säkerställas inom socialtjänsten gemensamt?

Denna workshop kommer bestå av följande frågeställningar:

Barnkonventionen blir lag 2020, det här arbetet är en del i vår förberedelse. Hur har Ni gjort?

När barnet är aktuellt inom flera olika verksamheter, vem gör tolkningen av barnets bästa hos Er (olika riktlinjer)?

Hur kommer barnet till tals (barnets röst) och ges inflytande inom både ekonomiskt bistånd och IFO?

Hur görs det på bästa sätt för barnet när flera verksamheter är aktuella? (artikel 12)

4g Workshop Att främja all barns förmåga att möta utmaningar och utvecklas

62 - Att främja all barns förmåga att möta utmaningar och utvecklas – en workshop om det pedagogiska materialet RESCUR Jag vill, jag kan, jag törs.

2. Separationer och vårdnadstvister

Birgitta Kimber¹ Barbro Henriksson², Therése Skoog³, Charli Eriksson⁴

¹ Institutionen för kliniska vetenskaper, Umeå universitet

² IOGT-NTOs Juniorförbund (Junis)

³ Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet

⁴ Institutionen för folkhälsovetenskap, Stockholms universitet

Sammanfattning: *RESCUR Jag vill, jag kan, jag törs* är en universell insats, som syftar till att främja resiliens hos alla barn. Under workshopen presenteras och diskuteras materialet och erfarenheter från studier bland barn 6-12 år, en randomiserad studie av skolklasser och grupper inom idéburen organisation och socialtjänst.

Beskrivning: En kontrollerad studie genomförs av *RESCUR Jag vill, jag kan, jag törs*, ett pedagogiskt material som utvecklats som ett svar på de sociala, kulturella och ekonomiska utmaningar som många europeiska barn står inför idag. Det är en universell insats som syftar till att främja resiliens hos alla barn och också de som kan vara i riskzonen för t.ex. misslyckande i skolan och social utslagning genom att tillhandahålla verktyg för att övervinna nackdelar och främja utvecklingsbehov barnen har och samtidigt bygga på deras starka sidor. Materialet har arbetats fram av forskare vid sex universitet i Europa.

IOGT-NTOs Juniorförbund och forskare vid Göteborgs, Umeås och Stockholms universitet med stöd från Folkhälsomyndigheten studerar effekter som *RESCUR Jag vill, jag kan, jag törs* kan ha på barn i åldrarna 6-8 och 9-12. De teman som studeras är: Effektiv kommunikation, Att bygga på styrkor, och Att göra svårigheter till möjligheter.

Workshop

Målsättningen är att presentera och tillsammans diskutera materialet i skenet av erfarenheter från genomförandet och pågående forskning. Deltagarna får pröva delar av det. Exempel kommer att hämtas från några olika teman. Berättelser, sagor och mindfulness är återkommande inslag.

Erfarenheter från genomförandet av insatsen kommer att presenteras. Den pågående forskningen fokuserar på såväl implementering som effekter. Datainsamlingsmetoder presenteras och preliminära resultat redovisas.

Inom projektet har vi nu genomfört insatsen för att generera ny, användbar kunskap om en teoretiskt lovande metod för att stärka alla barn inklusive barn i riskzonen, som i ett långsiktigt perspektiv skulle kunna utgöra en del av samhällets arbete för utsatta grupper och som kan komplettera strukturbaserade insatser genom att ge barnen egna färdigheter och framförallt ge dem en egen röst.

Inom *RESCUR* är Barnkonventionen en grund med alla barns bästa i fokus (artikel 3), att ge barnet kompetens som är viktig för liv, överlevnad och utveckling (artikel 6). Detta bidrar till att utveckla barnets fulla möjligheter och förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett mångkulturellt samhälle (artikel 29). Genom tillämpning av materialet blir barnet lyssnat på, barnets åsikter och erfarenheter respekteras (artikel 12). Föräldrar får också stöd i sitt föräldraskap genom hemuppgifter (artikel 5) samt tillgång till en föräldraguide.

4h Workshop Unga röster i Soc

69 - Unga röster i soc, ett brukarråd för placerade ungdomar

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Maja Hagström¹

Sanna Syeda¹, Zhane Taylor¹

¹ Socialtjänsten i Sollentuna

Sammanfattning: Under vår workshop kommer vi att berätta om hur vi har arbetat med placerade ungas delaktighet och inflytande i Socialtjänsten genom brukarrådet Unga röster i soc. Genom att lyssna till personliga erfarenheter av att delta i brukarrådet och ge exempel utmaningar och framgångsfaktorer i arbetet vill vi inspirera andra socialtjänster att arbeta på liknande sätt. Vår förhoppning är att Unga röster i soc ska få samarbetspartners i fler kommuner runt om i landet för att kunna stärka placerade barns röster även på nationell nivå.

Beskrivning: I Sollentuna finns sedan hösten 2014 ett brukarråd för placerade ungdomar – *Unga röster i soc*. I Unga röster i soc kan placerade, eller tidigare placerade, ungdomar från 12 år och uppåt delta och säga vad de tycker och tänker direkt till socialnämndens politiker och socialkontorets chefer. I Unga röster i soc är tanken att placerade ungdomar använder sig av sina erfarenheter, sin expertis när det gäller att vara placerad, för att komma med åsikter om hur socialtjänsten bäst kan arbeta med placerade barn och unga.

På Barnrättsdagarna vill vi berätta om:

- hur barn och unga i utsatta situationer genom Unga röster i soc kan göra sina röster hörda och få inflytande i frågor som gäller dem
- hur ungas kunskap om sin livssituation inhämtas och beaktas i Unga röster i soc, hur socialsekreterare får in den nya kunskapen i sin vardag och hur Unga röster i soc bidrar till att stärka principen om barnets bästa för barn i utsatta situationer
- personliga erfarenheter av att ha deltagit i Unga röster i soc
- vilka våra framgångsfaktorer och utmaningar har varit utifrån den utvärdering som FoU Nordväst har genomfört

Med detta som grund vill vi ha en dialog med åhörarna kring hur vi kan arbeta för att stärka rättigheterna hos alla placerade barn i Sverige och vi kan arbeta för att jämna ut kommunala och regionala skillnader, med dessa två frågor som utgångspunkt:

- Finns andra kommuner som är intresserade av att utveckla liknande arbetssätt och hur kan i så fall våra erfarenheter komma till användning?
- Hur kan vi öka placerade ungdomars delaktighet och inflytande på nationell nivå?

5g Workshop Barnets bästa – vackra ord eller vasst verktyg?

65 - Barnets bästa – vackra ord eller vasst verktyg?

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Emma Fagerstrand¹

¹ Barnrättskonsulterna

Sammanfattning: Att återerövra begreppet barnets bästa är avgörande för att stärka utsatta barns rättigheter. Därför är den systematiska prövningen av barnets bästa rätt använt ett nödvändigt och skarpt verktyg. Men hur gör man? Vilka fallgropar och framgångsfaktorer finns? Vilka krav ställs på organisationen och den enskilde handläggaren?

Beskrivning: Begreppet Barnets bästa har allt för ofta kommit att bli en politiskt korrekt formulering där det konkreta innehållet och en aktuell kontext saknas. Det har för ofta blivit ett begrepp som används på policynivå. Det konstateras bland annat i barnrättsutredningen från 2016. För att implementera barnkonventionen och stärka utsatta barns rättigheter behöver vi återerövra begreppet och fylla det med ett innehåll. Barnets bästa måste ta plats i våra utredningar och beslut på ett tydligt och konkret sätt, även på strategisk nivå. För detta krävs kunskap, men också praktisk träning. Under seminariet går vi kort igenom följande:

- Vad betyder barnets bästa? Här utgår vi från barnrättskommitténs beskrivning av begreppet med fokus på barnets bästa som ett förfarande.
- Vad behöver vi utgå ifrån för att uttala oss om barnets bästa? Vi går igenom de underlag som krävs vid en prövning av barnets bästa. Inte minst belyses, med utgångspunkt i artikel 2, vikten av en kartläggning av barns livsvillkor och behov.
- Utmaningar: Vi samtalar om vad som händer när enskilda barns eller grupper av barns intressen krockar med varandra eller när andra intressen bedöms väga tyngre. Är det meningsfullt att göra en prövning av barnets bästa om vi ändå inte kan fatta ett sådant beslut? Vilka krav som kan ställas på den enskilda handläggaren?
- Framgångsfaktorer: Vad krävs för att en prövning av barnets bästa ska bli ett vasst verktyg i arbetet? Vi tittar dels på vad som krävs organisatoriskt (vilken kunskap krävs, vilka beslut måste fattas osv) men också vad som krävs av den enskilde handläggaren. Till exempel vikten av en konkret och avgränsad frågeställning, tidig samverkan med andra verksamheter och tillgång till ett relevant underlag.

Seminariet tar avstamp i konkreta erfarenheter från offentliga verksamheter. Seminariet fokuserar på framgångsfaktorer i arbetet och presenterar konkreta exempel på hur man kan arbeta. Seminariet syftar till att ge deltagarna redskap och mod att i större utsträckning, utifrån kända framgångsfaktorer, komma igång med prövningar av barnets bästa på ett sätt som passar de egna arbetsprocesserna.

5h Workshop Hur skapar vi förutsättningar för barns rättigheter i socialtjänsten?

68 - Hur skapar vi förutsättningar för att skydda, respektera och säkerställa barns rättigheter i socialtjänstens arbete med barn och unga?

3. Barn i kontakt med socialtjänsten

Representant från Maskrosbarn, Marie Hugander Juhlin, auktoriserad socionom och barnrättsrådgivare på UNICEF, Representant från Barnrättsbyrån

Sammanfattning: En workshop där du får ta del av UNICEF Sveriges "Handbok för socialsekreterare" och får med dig kunskap och konkreta verktyg från Maskrosbarns och Barnrättsbyråns mångåriga erfarenhet av att arbeta tillsammans med unga. Du får med dig verktygen och tillräckligt med kunskap för att kunna sätta igång och arbeta med detta direkt!

Beskrivning: Maskrosbarn, UNICEF Sverige och Barnrättsbyrån anordnar en gemensam workshop med syfte att inspirera till ett barnrättsbaserat arbetssätt i socialtjänstens arbete med barn och unga.

Snart blir barnkonventionen svensk lag, vilket kommer att höja kraven på socialtjänsten och andra myndigheter att tillämpa konventionen i sina bedömningar och beslutsunderlag. Allt för att stärka rättigheterna för de barn som av olika anledningar behöver ha kontakt med socialtjänsten. För att barnkonventionen ska få ökat genomslag i praktiken krävs både kunskap och mod, av såväl handläggare som chefer och politiker.

Det gäller på alla nivåer i samhället, inte minst i det enskilda mötet med barn. Vad krävs för att skapa en miljö som kan erbjuda verklig delaktighet för barn i utsatta livssituationer? Vad innebär det att ha ett barnrättsbaserat förhållningssätt, vad säger barnkonventionen om barns rättigheter i kontakt med socialtjänsten? Och framför allt, vad säger barnen själva?

Välkommen till en interaktiv workshop där du får lära dig mer om barnkonventionen och UNICEF Sveriges "Handbok för socialsekreterare". Du får också med dig värdefull kunskap och konkreta verktyg som bygger på Maskrosbarns och Barnrättsbyråns mångåriga erfarenhet av att arbeta tillsammans med barn och unga för att hitta framtidens lösningar på utmaningar när det gäller att leva upp till barns rättigheter i praktiken.

Barnrättsbyrån kommer ge exempel på hur barn och ungas rättigheter många gånger kränks i kontakt med de myndigheter som är satta att hjälpa dem samt prata om vikten av bemötande och delaktighet i arbetet med att tillgängliggöra barns rättigheter i praktiken.

Under workshopen kommer vi varva presentationer med interaktion där publiken själv får själv få fundera över olika frågeställningar och prova verktyg som ungdomar på Maskrosbarn tagit fram. Verktyg som på enkla och kreativa sätt syftar till att kunna prata mer öppet om utredningsprocessen, lättare öppna upp för samtal samt ett helt nytt kreativt verktyg som ska säkerställa att det är barnets problembeskrivning som står i fokus genom hela utredningsprocessen.

Du kommer att få med dig verktygen och tillräckligt med information och kunskap för att kunna sätta igång och arbeta med detta så fort du är tillbaka på jobbet!

Föreläsarlista

,	
,	28, 2
, medarbetare BUP	2
.	
., Ungdomar 16-21 år som är aktiva i projektet	43
/	
/utredare, Inspektör	54
A	
Amsenius, tf verksamhetschef, Beatrice	66
Ascher, Henry	51, 5
Axberg, Ulf	22
B	
Backlund, Åsa	51
Bergendahl, Petra	59
Bidö, Sofia	24, 60
Billström, Susanna	10
Bonerfält, Lovisa	55
Bragée, Lisa	1
Branting, Maria	52
Burnesson, Hanna	67
Busch, Hillevi	48
Bäck, Charlotte	44
Bäckström, Angelica	17
C	
Claesson, Marlene	61
D	
Danielsson, Pernilla	67
Dichter, Laila	15
E	
Ekman, Peter	40
Eliason, Carina	2, 15
Eliasson, Kristin	35
Emanuelsson, Ing-Mari Redmo	57

Engberg, Karin	43
Eriksson, Charli	62
Eriksson, Sofia	64
Eriksson-Mattsson, christine	30
Ervér, Marie-Anne	35
F	
Fagerstrand, Emma	65
Fahlström, Gunilla	51
Flärdh Aspegren, Jacob	61
Fornander, Susanne	16
Forsberg, Theresia	55
Frey, Bodil	41
från Barnrättsbyrån, Representanter	42
från, Representant	36, 36, 68, 68
Fröberg, Veronika	16
Fuchs, Line	34
G	
Gabrielsson, Marianne	33
Gilljam, Karolina	64
Gisterå, Moa	60
Green, Cissi	53
Gustafsson, Gunnel	39
H	
Hagström, Maja	69
Hammerin, Agnetha	30
Henriksson, Barbro	62
Hjerppe, Ulf	4
Holmberg, Britta	13
Holmblad, Carolin	45
Hugander Juhlin, Marie	27, 68
Hultmann, Ole	22
Hultmann, Olle	16
Häggkvist, Linda	41
Håkansson, Jenny	44
J	
Jannerfjord, Marika	57
Jarvad, Hanna	38

Jernbro, Carolina	11, 3, 19
Johansson Palm, Ulla	46
Joleby, Malin	21
Jonsland, Thomas	50
Jonsson, Jeff	56
Jonsson, Linda	21
Jägerskog, Magnus	8
Jönsson, Helena	16
K	
Kaldal, Anna	7
Karlsson, Caroline	44
Kastbom, Åsa	20
Kimber, Birgitta	62
Kindefält Trygg, Maria	47
Kindén, Hanna	25
Källner, Ida	37
L	
Lagergren, Erika	39
Landberg, Åsa	11, 3, 7, 23
Landström, Sara	21
Larsson, Anneli	25
Lefevre, Åsa	57
Lindahl (docent), Göran	58
Lunde, Carolina	21
Lyckman, Alexandra	32
Löfgren, Petra	28
M	
Mannheimer, Moa	24
Marshall, Anna	53
McGinn, Sandra	31
Melander Hagborg, Johan	6
Melin, Maria	12
N	
Nilsson, Ann-Charlotte	37
Nilsson, Jenny	14
Nilsson, Katarina	57
Nilsson, Peter	52

Nolbeck (doktorand), Kajsa	58
Norlén, Anna	10
Ny, Pernilla	57
Nättsjö, Sarah	29
O	
Odstam, Rose-Marie	38
Olausson (PhD), Sepideh	58
Olofsson, Jenny	37
Olsson, Anna	5
P	
Palmqvist Lust, Charlotte	37
Palmér, Ann-Sophie	34
Panzar, Linn	27
Person, Isabelle	53
Person, Sara	53
R	
Rapacioli, jurist, Lotta	66
Rasmussen, Sofia	9
Red, Rädda Barnen	55
Red., Rädda Barnen	60
Rydergård, Cina	5
S	
Saarinen, Ylva	56
Samuelberg, Poa	24
Sanzén, Sara	28, 15
Scott, Hanna	18
Sjöblom Zivkovic, Kajsa	44
Skagerström, Anna	29
Skoog, Sara	28
Skoog, Therése	62
Sköld, Hanna	45
Sköld, Maria	31
Springer, Lydia	46
Stensson, Maria	59
Svensson, Denice	31
Svensson, Martina	3
Swärd, Susann	39

Syeda, Sanna	69
Söder, Martin	48
Söderqvist Dunkers, Tove	14
Söderström, Bengt	16, 23
T	
Taylor, Zhane	69
Thermaenius, Hanna	16, 60
Thulin, Johanna	23
Toresson, David	15
Troedsson, Anna-Maria	57
U	
Udvardi, Susanna	17
Ungdom, Ungdom	59
V	
von Bredow, Maria	59
W	
Wellander, Linus	56
Weyler- Müller, Hanna	60
Wijk (professor), Helle	58
Wikman, Karin	4
Wolinder Lind, Maya	26
Wolmar, Ann	2
Wågby, Angelica	63
Ö	
Ödquist Drackner, Karin	27
Örjes, Mona	49